

ROČENKA ÚSTAVNÍHO SOUDU 2023

ÚSTAVNÍ
SOUD

 <https://www.usoud.cz/>
 https://twitter.com/usoud_official
 <https://www.facebook.com/ustavnisoud>
 <https://www.instagram.com/ustavnisoud/>

ROČENKA ÚSTAVNÍHO SOUDU 2023

© Ústavní soud

© Foto: Ústavní soud (David Bernard, Monika Hlaváčová, Aleš Ležatka, Vladimír Novotný, Jan Symon),
Evropská komise, Kancelář prezidenta republiky (Zuzana Bonisch, Tomáš Fongus), Meeting Brno (Jakub Šnajdr),
Právnická fakulta Masarykovy univerzity, Nejvyšší soud Nizozemska, Ústavní soud Slovenské republiky

ISBN 978-80-87687-50-5

OBSAH

Úvodní slovo předsedy	6
01 O ÚSTAVNÍM SOUDU	8
K historii	10
K současnosti	11
02 SOUDCI ÚSTAVNÍHO SOUDU	12
Jmenování soudců Ústavního soudu a obměna soudcovského sboru v roce 2023	18
03 STRUKTURA SOUDU A ORGANIZACE PRÁCE	22
Personální obsazení Ústavního soudu	28
Funkcionáři Ústavního soudu	28
Soudci Ústavního soudu	29
Organizační struktura	36
Statistiky	38
04 ROZHODOVACÍ ČINNOST V ROCE 2023	40
Základní ústavní principy	42
Demokratický právní stát	42
Závazky z evropského a mezinárodního práva	42
Základní práva a svobody	43
Právo na život	43
Zákaz mučení, ochrana fyzické integrity	43
Ochrana a záruky osobní svobody	44
Ochrana majetkových práv	45
Hospodářská a sociální práva	47
Právo na soudní a jinou právní ochranu	49
Právo na spravedlivý proces	49
Specifika trestního řízení	50
Náhrada škody za nezákonné rozhodnutí a nesprávný úřední postup	51
Právo na samosprávu	52

05 STATISTIKY ROZHODOVACÍ ČINNOSTI	54
Statistika rozhodování Ústavního soudu v roce 2023	56
Průměrná délka řízení u věcí skončených v letech 2007–2023	58
Průměrná délka řízení u věcí skončených v roce 2023	58
Věcná struktura návrhů na zahájení řízení v roce 2023	58
Statistika z pohledu návrhů na zahájení řízení a ostatních podání	59
Vývoj počtu podání v letech 1993–2023	59
06 MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE A VNĚJŠÍ VZTAHY	60
Mezinárodní konference	62
Bilaterální setkání	64
07 ČTYŘ ROČNÍCH OBDOBÍ	68
30 let Ústavního soudu České republiky	70
Festival Meeting Brno	73
Návštěva prezidenta republiky	74
Prohlídky pro veřejnost v sídle Ústavního soudu	76
08 VZTAH K MÉDIÍM A POSKYTOVÁNÍ INFORMACÍ	80
Vztah k médiím	82
Poskytování informací	87
09 O SÍDLE ÚSTAVNÍHO SOUDU	90
O sídle Ústavního soudu	92
Ústavní soud bez bariér	98

ÚVODNÍ SLOVO PŘEDSEDY

V loňském roce jsme si připomínali třicáté výročí vzniku Ústavního soudu České republiky. Těší mne, že si za tuto dobu vybudoval renomé nezávislé respektované instituce, ačkoliv musel během tří dekad čelit řadě výzev. Jen namátkou lze zmínit vypořádání se s komunistickou minulostí, restituce, privatizaci, transformaci právního i institucionálního prostředí, vstup do Evropské unie nebo volební a jiné krize. Myslím si, že ve zkouškách času Ústavní soud obstál.

„Obstát“, to nutně neznamená být oblíbený. V kolizi dvou práv, sporu dvou stran, v konfliktu dvou ústavou chráněných hodnot musí právě Ústavní soud definitivně rozhodnout, co je ještě v souladu s ústavou a co už ne. Bez ohledu na popularitu nebo jakékoliv další zájmy. Chce-li být Ústavní soud důvěryhodný, musí být zcela nezávislý, nestranný a loajální pouze ke svému ústavnímu poslání, tedy k ochraně ústavnosti a základních práv.

Mám tu čest stát v čele Ústavního soudu od loňského srpna. Mohu slíbit, že budu sdílet hodnoty a principy zbudované mými předchůdci a že budu usilovat také o to, aby se Ústavní soud stal ještě otevřenější a uchopitelnější institucí. Přál bych si, aby naše rozhodnutí byla srozumitelná a dobře vysvětlená, protože to je klíč k důvěře veřejnosti. Bez této důvěry by naše práce pozbývala smysl.

O naší práci v uplynulém roce je ostatně i tato ročenka.

Přeji Vám příjemné listování.

Josef Baxa

01

01

O ÚSTAVNÍM
SOUDU

Fotografie budovy
po dokončení v roce 1878

K HISTORII

Historie ústavního soudnictví na našem území sahá do období krátce po vzniku Československé republiky. Ústavní listina z roku 1920 zřídila specializovaný soudní orgán, který se jako vůbec první na světě nazýval „Ústavní soud“. Takové označení plynulo z jeho hlavní funkce, jež spočívala v přezkumu ústavnosti zákonů.

Činnost československého Ústavního soudu nezanedala v právně-politickém systému příliš velkou stopu. Důležitost jeho existence lze spatřovat spíše v symbolice historického odkazu, který byl výrazně rozvinut jeho následovníky po pádu totality v roce 1989.

Ústavy z roku 1948 a 1960 již s ústavním soudem, z důvodů celkem pochopitelných, nepočítaly. K poněkud zvláštní situaci došlo po federalizaci státu v roce 1968, neboť ústavní zákon o československé federaci předpokládal nejen vznik ústavního soudu federace,

ale i ústavních soudů obou národních republik. Žádný z těchto soudů ale nikdy zřízen nebyl.

Na základě federálního ústavního zákona z února 1991 byl založen Ústavní soud České a Slovenské Federativní Republiky. Navzdory svému nepříliš dlouhému trvání posoudil tento orgán více než tisíc věcí a na řadu jeho rozhodnutí navázal svým působením Ústavní soud samostatné České republiky.

Současný Ústavní soud započal svoji činnost dne 15. července 1993.

... stejný pohled
na budovu z roku
2019

K SOUČASNOSTI

Ústavní soud je soudním orgánem ochrany ústavnosti. Jeho postavení a působnost jsou zakotveny přímo v Ústavě České republiky. Jakkoliv se v jeho jméně objevuje označení soud, není součástí soustavy obecných soudů.

Ústavní soud je povolán k ochraně ústavnosti, základních práv a svobod a garantování ústavního charakteru výkonu státní moci. Mezi jeho nejviditelnější kompetence patří rozhodování o protiústavnosti zákonů či jiných právních předpisů a rozhodování o ústavních stížnostech proti pravomocným rozhodnutím či jiným zásahům orgánů veřejné moci do ústavně zaručených práv a svobod.

Ústavní soud nemůže zahájit řízení z vlastní iniciativy. Jedná výhradně na návrh stěžovatele.

Soudcem Ústavního soudu se může stát bezúhonný občan České republiky, který dovršil minimálně 40 let věku, získal vysokoškolské právnické vzdělání a byl nejméně deset let činný v některém právnickém povolání. Stejně jako v případě soudců obecných soudů není funkce soudce Ústavního soudu slučitelná s funkcí prezidenta republiky, člena Parlamentu či s jinou funkcí ve veřejné správě ani s jakoukoliv jinou placenou funkcí nebo výdělečnou činností. Kromě toho soudce Ústavního soudu nesmí být členem žádné politické strany nebo hnutí. Funkce se soudce ujímá složením slibu do rukou prezidenta republiky.

SLIB SOUDCE:

”

*Slibuji na svou čest a svědomí,
že budu chránit neporušitelnost
přirozených práv člověka a práv občana,
řídít se ústavními zákony
a rozhodovat podle svého
nejlepšího přesvědčení nezávisle
a nestranně.*

“

02

SOUDCI ÚSTAVNÍHO SOUDU

Milada TOMKOVÁ

místopředsce Ústavního soudu
od 3. 5. 2013 do 3. 5. 2023

Jaroslav FENYK

místopředseda Ústavního soudu
od 7. 8. 2013 do 3. 5. 2023,
soudce Ústavního soudu
od 3. 5. 2013 do 3. 5. 2023

Jan FILIP

soudce Ústavního soudu
od 3. 5. 2013 do 3. 5. 2023

Vladimír SLÁDEČEK

soudce Ústavního soudu
od 4. 6. 2013 do 4. 6. 2023

Pavel RYCHETSKÝ

předseda Ústavního soudu
od 6. 8. 2003 do 7. 8. 2023

Ludvík DAVID

soudce Ústavního soudu
od 7. 8. 2013 do 7. 8. 2023

Radovan SUCHÁNEK

soudce Ústavního soudu
od 26. 11. 2013 do 26. 11. 2023

Jiří ZEMÁNEK

soudce Ústavního soudu
od 20. 1. 2014

Vojtěch ŠIMÍČEK

místopředseda Ústavního soudu
od 4. 5. 2023,
soudce Ústavního soudu
od 12. 6. 2014

Tomáš LICHOVNÍK

soudce Ústavního soudu
od 19. 6. 2014

David UHLÍŘ

soudce Ústavního soudu
od 10. 12. 2014

Jaromír JIRSA

soudce Ústavního soudu
od 7. 10. 2015

Jan WINTR

soudce Ústavního soudu
od 5. 6. 2023

Daniela ZEMANOVÁ

soudkyně Ústavního soudu
od 5. 6. 2023

Josef FIALA

soudce Ústavního soudu
od 17. 12. 2015

Jan SVATOŇ

soudce Ústavního soudu
od 15. 2. 2023

Kateřina RONOVSKÁ

místopředsedkyně
Ústavního soudu od 4. 8. 2023

Pavel ŠÁMAL

soudce Ústavního soudu
od 20. 2. 2020

Veronika KŘEŠŤANOVÁ

soudkyně Ústavního soudu
od 8. 8. 2023

**Lucie DOLANSKÁ
BÁNYAIOVÁ**

soudkyně Ústavního soudu
od 19. 12. 2023

Josef BAXA

předseda Ústavního soudu od 8. 8. 2023,
soudce Ústavního soudu od 5. 6. 2023

Zdeněk KÜHN

soudce Ústavního soudu
od 19. 12. 2023

JMENOVÁNÍ SOUDCŮ ÚSTAVNÍHO SOUDU A OBMĚNA SOUDCOVSKÉHO SBORU V ROCE 2023

Soudce Ústavního soudu vybírá prezident republiky. K jejich jmenování je ovšem třeba získat souhlas horní komory Parlamentu. Rok 2023 byl v této souvislosti výjimečný. Desetiletý mandát totiž vypršel hned sedmi z celkem patnácti soudců Ústavního soudu.

Obměna soudcovského sboru byla zahájena již 15. února, kdy byl prezidentem republiky Milošem Zemanem do funkce uveden Jan Svatoň. Jeho příchodem byla zahájena pomyslná čtvrtá dekáda Ústavního soudu. 3. května skončilo funkční období dosavadním místopředsedům Miladě Tomkové a Jaroslavu Fenykovi a rovněž soudci Janu Filipovi. Následujícího dne byl prezidentem republiky Petrem Pavlem do funkce místopředsedy Ústavního soudu jmenován soudce Vojtěch Šimíček. 4. června vypršel mandát soudci Vladimíru Sládečkovi. 5. června jmenoval prezident republiky Petr Pavel soudce Ústavního soudu Josefa Baxu, Jana Wintra

a Danielu Zemanovou. 4. srpna byla soudkyní a současně místopředsedkyní Ústavního soudu jmenována Kateřina Ronovská. Téhož dne, avšak s účinností od 8. srpna, byl předsedou Ústavního soudu jmenován Josef Baxa. 7. srpna 2023 skončilo funkční období soudce a předsedy Ústavního soudu Pavla Rychetského a zároveň soudce Ludvíka Davida. Dne 8. srpna se funkce soudkyně Ústavního soudu ujala Veronika Křesťanová. 26. listopadu vypršel mandát soudce Radovana Suchánka. Plného počtu patnácti soudců bylo potom opět dosaženo 19. prosince jmenováním Lucie Dolanské Bányaiové a Zdeňka Kühna.

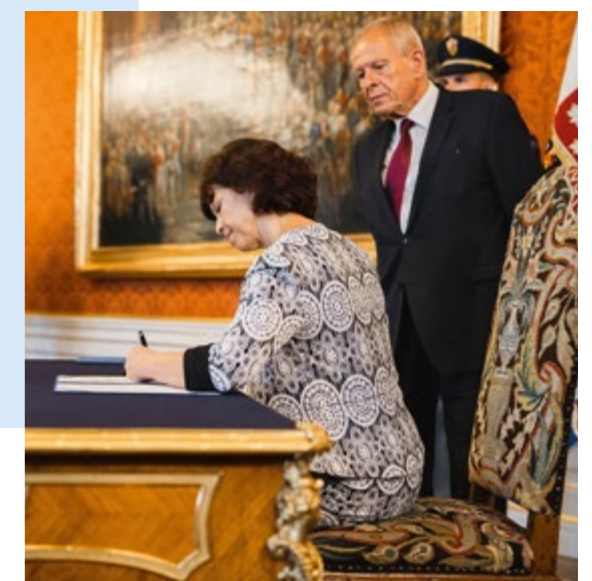

Jmenování Jana Svatoně soudcem Ústavního soudu dne 15. 2. 2023

Jmenování Vojtěcha Šimíčka místopředsedou Ústavního soudu dne 4. 5. 2023

Jmenování soudců Ústavního soudu Josefa Baxy, Jana Wintra a Daniely Zemanové dne 5. 6. 2023

*Jmenování Veroniky
Křestanové soudkyní
Ústavního soudu
dne 8. 8. 2023*

*Jmenování Josefa
Baxy předsedou
Ústavního soudu
a Kateřiny
Ronovské soudkyní
a místopředsedkyní
Ústavního soudu dne
4. 8. 2023*

*Jmenování soudkyně
Ústavního soudu Lucie
Dolanské Bányaiové
a soudce Ústavního soudu
Zdeňka Kühna
dne 19. 12. 2023*

03

STRUKTURA SOUDU A ORGANIZACE PRÁCE

STRUKTURA SOUDU A ORGANIZACE PRÁCE

Ústavní soud je složen z patnácti soudců. Předsedu a dva místopředsedy Ústavního soudu jmenuje prezident republiky samostatně z řad soudců Ústavního soudu. Předseda Ústavního soudu zastupuje Ústavní soud navenek, je zodpovědný za správu Ústavního soudu a svolává a řídí jednání pléna (celého soudcovského sboru). Předsedu Ústavního soudu v případě jeho nepřítomnosti zastupují dva místopředsedové, které může předseda Ústavního soudu se souhlasem pléna pověřit plněním některých svých funkcí.

Návrh na zahájení řízení před Ústavním soudem je přidělen podle rozvrhu práce jednomu ze soudců, který se tak stává soudcem zpravodajem. Soudce zpravodaj shromažďuje podklady pro rozhodnutí a předkládá návrh rozhodnutí, případně ve stanovených případech rozhodne sám o odmítnutí návrhu na zahájení řízení. O nejdůležitějších otázkách rozhoduje Ústavní soud v plénu. Jsou to např. návrhy na zrušení zákonů či jiných právních předpisů, kompetenční spory, ústavní žaloba proti prezidentu republiky, návrhy na přijetí stanoviska pléna k překonání právního názoru, který Ústavní soud zaujal ve svém dřívějším nálezu, a jiné věci, které si plénum k rozhodování vyhradilo. O převážně většině ústavních stížností a jiných návrhů na zahájení řízení rozhodují s konečnou platností tříčlenné senáty. Rozhodnutí Ústavního soudu jsou konečná a nelze se proti nim odvolat.

Každý soudce má k dispozici tři asistenty, kteří mají právnické vzdělání a kteří podle pokynů soudce připravují podklady pro rozhodování, včetně konceptů rozhodnutí. Funkce asistenta je vázána na funkci soudce, k němuž byl jmenován.

Předseda Ústavního soudu jmenuje generálního sekretáře, který odpovídá za činnost sekce soudních agend a sekce soudní správy. Sekce soudních agend je generálnímu sekretáři přímo podřízena a člení se na analytický odbor, soudní odbor a odbor vnějších vztahů a protokolu. Sekci soudní správy generální sekretář dozoruje prostřednictvím ředitele, kterého rovněž jmenuje předseda Ústavního soudu. Sekci soudní správy tvoří odbor personální a právní, odbor informačních a komunikačních technologií, odbor provozně-ekonomický a odbor stavebně-technický.

PERSONÁLNÍ OBSAZENÍ ÚSTAVNÍHO SOUDU

FUNKCIONÁŘI ÚSTAVNÍHO SOUDU

Předseda Ústavního soudu do 7. 8. 2023	JUDr. Pavel Rychetský, dr. h. c.
Předseda Ústavního soudu od 8. 8. 2023	JUDr. Josef Baxa
Asistenti JUDr. Pavla Rychetského, dr. h. c.	JUDr. Blanka Baráková, Ph.D. (do 7. 8. 2023) JUDr. Tomáš Herc, Ph.D., LL.M. (do 7. 8. 2023) Mgr. Nela Čekalová, LL.M. (do 7. 8. 2023) Mgr. Eva Šmakalová (do 7. 8. 2023)
Asistenti JUDr. Josefa Baxy	JUDr. Klára Hamuláková, Ph.D. Mgr. Karolina Michková Mgr. Marie Poppeová JUDr. Tomáš Herc, Ph.D., LL.M.
Vedoucí kanceláře předsedy	Jitka Chmelová Mgr. Regina Kirkingová, DiS.
Poradce - specialista na občanské hmotné a procesní právo	JUDr. Vladimír Kůrka (do 31. 8. 2023) Mgr. Natálie Nechvátalová (od 1. 10. do 31. 12. 2023) - na volné pracovní místo dočasně přidělen poradce pro SbNU
Interní auditor Pověřenec pro ochranu osobních údajů a dozorový pracovník v oblasti soudních pravomocí Auditor kybernetické bezpečnosti	Mgr. Martina Prudíková Mgr. Martina Prudíková (do 30. 9. 2023) Mgr. Danuše Šulcová (od 1. 10. 2023) Mgr. Danuše Šulcová
Místopředsedkyně Ústavního soudu do 3. 5. 2023	JUDr. Milada Tomková
Asistenti	doc. JUDr. Michal Bartoň, Ph.D. (do 3. 5. 2023) Mgr. Petra Langášková (do 3. 5. 2023) Mgr. et Mgr. Lubomír Majerčík (do 3. 5. 2023) Mgr. Petr Kilian (do 3. 5. 2023) doc. JUDr. Mgr. Martin Škop, Ph.D. (do 3. 5. 2023)
Vedoucí kanceláře místopředsedkyně	Michaela Vrbová (do 4. 6. 2023)

Místopředseda Ústavního soudu do 3. 5. 2023	prof. JUDr. Jaroslav Fenyk, Ph.D., DSc., Univ. Priv. Prof.
Asistenti	JUDr. Martin Malý (do 30. 4. 2023) Mgr. et Mgr. Bc. Jana Poráčková, Ph.D. (do 3. 5. 2023) JUDr. Jan Provazník, Ph.D. (do 3. 5. 2023) JUDr. Hana Šulová (do 3. 5. 2023) Naděžda Řeháčková (do 3. 5. 2023, od 19. 6. do 19. 7. 2023)
Vedoucí kanceláře místopředsedy	
Místopředseda Ústavního soudu od 4. 5. 2023	doc. JUDr. Vojtěch Šimíček, Ph.D.
Asistenti	Mgr. Iva Hnátková doc. JUDr. Ondřej Svaček, Ph.D., LL.M. Mgr. Tereza Šimková Mgr. Jiří Zeman Jana Kadlečková
Vedoucí kanceláře místopředsedy	
Místopředsedkyně Ústavního soudu od 4. 8. 2023	prof. JUDr. Kateřina Ronovská, Ph.D.
Asistenti	Mgr. Bc. Terezie Boková, Mjur (od 1. 10. 2023) Mgr. Kamila Kouřilová (od 8. 8. 2023) Mgr. Petra Langášková (od 9. 8. 2023) Mgr. Radek Tesař (od 8. 8. 2023) Markéta Putnová (od 1. 10. 2023) Ivana Šmerdová (od 8. 8. do 31. 9. 2023)
Vedoucí kanceláře místopředsedkyně	

SOUDCI ÚSTAVNÍHO SOUDU

Soudce	prof. JUDr. Jan Filip, CSc. (do 3. 5. 2023)
Asistenti	Ing. Mgr. Jaroslav Benák (od 1. 3. do 3. 5. 2023) Mgr. Štěpán Bubník, Ph.D. (do 30. 4. 2023) Mgr. Jiří Novák (do 3. 5. 2023) JUDr. Dominik Židek, Ph.D. (do 3. 5. 2023) Jitka Štichová (do 4. 6. 2023)
Vedoucí kanceláře soudce	
Soudce	prof. JUDr. Vladimír Sládeček, DrSc. (do 4. 6. 2023)
Asistenti	JUDr. Ludmila Čiháková (do 4. 6. 2023) JUDr. Klára Hamuláková, Ph.D. (do 4. 6. 2023) doc. JUDr. Helena Hofmannová, Ph.D. (do 4. 6. 2023) doc. JUDr. Jan Svatoň, CSc. (do 14. 2. 2023) doc. JUDr. Filip Ščerba, Ph.D. (do 4. 6. 2023) JUDr. Ondřej Vícha, Ph.D. (do 4. 6. 2023) Lenka Kubacká (do 4. 6. 2023)
Vedoucí kanceláře soudce	
Soudce	JUDr. Ludvík David, CSc. (do 7. 8. 2023)
Asistenti	JUDr. Eva Heinrichová, Ph.D. (do 31. 1. 2023) Mgr. Olga Konvalinová, DiS. (do 7. 8. 2023) JUDr. Martina Kuloglija Podivínová JUDr. Maxim Tomoszek, Ph.D. (do 7. 8. 2023) JUDr. Kristina Zbiralová, Ph.D. (do 7. 8. 2023) Ivana Šmerdová (do 7. 8. 2023)
Vedoucí kanceláře soudce	

Soudce	JUDr. Radovan Suchánek, Ph.D. (do 26. 11. 2023)
Asistenti	JUDr. Otto Dostál (do 26. 11. 2023) JUDr. Viktor Gazda (do 26. 11. 2023) JUDr. Tomáš Grygar, Ph.D. (do 26. 11. 2023) JUDr. Alena Kandalcová, Ph.D. (do 26. 11. 2023) JUDr. Tereza Ordeltová (do 26. 11. 2023)
Vedoucí kanceláře soudce	Eleni Kameníková (do 31. 12. 2023)

Soudce	JUDr. Ing. Jiří Zemánek, CSc.
Asistenti	Mgr. Anežka Cirklová Mgr. et Mgr. Zuzana Čierna (od 1. 9. 2023) Mgr. Olga Konvalinová, DiS. (od 1. 9. 2023) Mgr. Kamila Kouřilová (do 31. 8. 2023) JUDr. Martina Kuloglija Podivínová (od 1. 9. 2023) JUDr. Martin Sláma Mgr. Jana Týčová Monika Zbořilová
Vedoucí kanceláře soudce	

Soudce	JUDr. Tomáš Lichovník
Asistenti	JUDr. Eva Heinrichová, Ph.D. (od 1. 2. 2023) Mgr. Jan Chudoba (do 31. 1. 2023) Mgr. Patrik Sysel Mgr. Martin Pospíšil doc. JUDr. PhDr. Robert Zbíral, Ph.D.
Vedoucí kanceláře soudce	Iva Oherová

Soudce	JUDr. David Uhlíř
Asistenti	Mgr. Kamila Abbasi, Ph.D. JUDr. Martin Dostál Mgr. Robert Kaňka JUDr. Sylvie Pokorná Mgr. Adéla Slavíková
Vedoucí kanceláře soudce	Mgr. et Mgr. Jana Drdlová (do 31. 7. 2023) Alena Pelikánová (od 1. 8. 2023)

Soudce	JUDr. Jaromír Jirsa
Asistenti	JUDr. Martin Malý (od 1. 4. 2023) JUDr. Lenka Pekařová (do 31. 3. 2023) JUDr. Marek Pivoda Mgr. Ing. Václav Štanglica Jana Němečková
Vedoucí kanceláře soudce	

Soudce	prof. JUDr. Josef Fiala, CSc.
Asistenti	Mgr. Martina Holotňáková Mgr. Martina Mušálková, Ph.D. JUDr. Mgr. Daniel Novák, Ph.D. Mgr. Jiří Zeman Bc. Gabriela Uhlířová
Vedoucí kanceláře soudce	

Soudce	prof. JUDr. Pavel Šámal, Ph.D.
Asistenti	Mgr. Zdeněk Odehnal JUDr. Renata Rázková, Ph.D. Mgr. Michaela Štefková Iveta Dvořáková
Vedoucí kanceláře soudce	

Soudce	doc. JUDr. Jan Svatoň, CSc. (od 15. 2. 2023)
Asistenti	Mgr. Štěpán Bubník, Ph.D. (od 16. 2. 2023) doc. JUDr. Helena Hofmannová, Ph.D. (od 16. 2. 2023) Mgr. Martina Mušálková, Ph.D. (od 16. 2. 2023) Mgr. Jiří Novák (od 1. 5. 2023) JUDr. Dominik Židek (od 1. 5. 2023)
Vedoucí kanceláře soudce	Jitka Kučná

Soudce	prof. JUDr. PhDr. Jan Wintř, Ph.D. (od 5. 6. 2023)
Asistenti	JUDr. Viktor Gazda (od 6. 6. 2023) JUDr. Filip Jelínek, MJur (od 7. 6. 2023) Mgr. Michal Kovalčík (od 12. 6. 2023) Mgr. Bc. Eliška Mainclová (od 1. 11. 2023) Mgr. et Mgr. Bc. Jana Poráčová, Ph.D. (od 1. 9. 2023) Mgr. Jakub Stádník (od 14. 6. 2023) JUDr. Zuzana Vikarská, MJur, MPhil, Ph.D. (od 6. 6. do 30. 9. 2023) Lenka Kubacká (od 5. 6. 2023)
Vedoucí kanceláře soudce	

Soudce	Mgr. Daniela Zemanová (od 5. 6. 2023)
Asistenti	doc. JUDr. Michal Bartoň, Ph.D. (od 12. 6. 2023) Mgr. Natálie Dřínovská (od 1. 8. do 3. 9. 2023) Mgr. Tereza Franková (od 1. 9. do 30. 11. 2023) Mgr. Šimon Chvojka (od 17. 7. do 31. 8. 2023) Mgr. Štěpán Janků (od 1. 10. 2023) Mgr. Jiří Novák (od 12. 6. 2023) JUDr. Tereza Ordeltová (od 12. 6. 2023) Michaela Vrbová (od 5. 6. 2023)
Vedoucí kanceláře soudce	

Soudce	JUDr. Veronika Křestánová, Dr. (od 8. 8. 2023)
Asistenti	Ing. Mgr. Jaroslav Benák (od 14. 8. 2023) Mgr. et Mgr. Jitka Prušková (od 14. 8. 2023) JUDr. Martin Sláma (od 1. 9. 2023) doc. JUDr. Filip Šcerba, Ph.D. (od 14. 8. 2023) Mgr. Jana Týčová (od 1. 9. 2023) Jitka Štíhová (od 8. 8. 2023)
Vedoucí kanceláře soudce	

Soudce	JUDr. Lucie Dolanská Bányaiová, Ph.D. (od 19. 12. 2023)
Vedoucí kanceláře soudce	Simona Hejlová (od 19. 12. 2023)

Soudce	prof. JUDr. Zdeněk Kühn, Ph.D., LL.M., S.J.D. (od 19. 12. 2023)
Vedoucí kanceláře soudce	Monika Zbořilová (od 19. 12. 2023)

GENERÁLNÍ SEKRETÁŘ

Vedoucí kanceláře
Právník, specialista na poskytování informací

JUDr. Vlastimil Göttinger, Ph.D., LL.M.

Renata Janíčková
Mgr. Zdeňka Koukalová

ODBOR VNĚJŠÍCH VZTAHŮ A PROTOKOLU

Vedoucí odboru
Tisková mluvčí
Specialista komunikace a vnějších vztahů
Referentka vnějších vztahů

Mgr. Pavel Dvořák, Ph.D.
Mgr. Kamila Abbasi, Ph.D.
Mgr. Natálie Nechvátalová
Kristina Krejčová, DiS.

ANALYTICKÝ ODBOR

Vedoucí odboru
Referent analytického odboru
Referent pro anonymizaci

Mgr. et Mgr. Lubomír Majerčík, LL.M.
Lenka Strnadová
Bc. Marie Žižlavská

Analytici

JUDr. Petra Fousková
Mgr. Tereza Franková
Mgr. et Mgr. Robert Jakubíček
Mgr. Veronika Janáková
Mgr. Kamila Kouřilová (do 7. 8. 2023)
J. D. Patrick Casey Leisure, LL.M. (od 1. 2. do 31. 5. 2023)
Mgr. et Mgr. Lucie Matoušová

Poradci

Mgr. Tereza Franková (do 31. 5. 2023)
J. D. Patrick Casey Leisure, LL.M. (od 1. 2. do 31. 10. 2023)
JUDr. Tereza Ordeltová (do 11. 6. 2023, od 27. 11. 2023)
Mgr. Viktória Alžbeta Sutórisová (od 1. 10. 2023)
JUDr. Jana Nováková (poradce pro vydávání SbNU)
JUDr. Helena Pietriková (poradce pro vydávání SbNU)

Oddělení knihovny

Vedoucí knihovny
Knihovník - specialista
Knihovník

Mgr. Kateřina Krčálová Konečná, DiS.
Mgr. Ludmila Čilečková
Mgr. Petra Kosinová
Bc. Kristýna Krupková (do 31. 3. 2023)

SOUDNÍ ODBOR

Vedoucí soudního odboru

JUDr. Dana Haisová

Oddělení soudních kancelářů

Vedoucí soudní kanceláře

Šárka Brenkusová
Jitka Borýšková
Marcela Čapková
Andrea Kovaříková
Barbara Melichová (od 1. 10. 2023)
Markéta Putnová (do 30. 9. 2023)
Mgr. Hana Wohlgemuthová
Barbara Melichová

Vedoucí soudní kanceláře/pracovník spisovny

Oddělení evidence

Referent konverze

Mgr. et Mgr. Jana Drdlová (od 21. 8. 2023)
Tereza Kněžíčková (do 15. 6. 2023)
Barbara Melichová (od 1. 7. do 30. 9. 2023)
Eva Krátká

Pracovník podatelny

Pracovník lustra
Referent uspořádání

Jarmila Knötigová
Hana Zavřelová

Právní oddělení

Poradce - správní agenda
Specialista - inf. právní systém

JUDr. Petr Chládek
Mgr. et Mgr. Jana Drdlová (od 16. 1. 2023)
JUDr. Vlasta Vagaiová (do 15. 1. 2023)

SEKCE SOUDNÍ SPRÁVY

Ředitel sekce soudní správy
Asistentka ředitele

Ing. František Konečný
Simona Stebelová

ODBOR PERSONÁLNÍ A PRÁVNÍ

Vedoucí odboru
Právník, specialista veřejných zakázek

Mgr. Markéta Kratěnová
Mgr. Margita Rausová (od 5. 1. 2023)
Mgr. Danuše Šulcová
Bc. Romana Loudová
Svatava Moučková (do 31. 3. 2023)
Markéta Oulehlová (od 1. 4. 2023)

Personalista, referent BOZP a PO
Mzdová účetní

ODBOR INFORMAČNÍCH TECHNOLOGIÍ

Vedoucí odboru
Správce sítě
Správci informačních technologií

Ing. Lukáš Černota
Ing. Ivan Balus
Bc. David Krev
Ing. Andrej Urbanec
Ing. Dalibor Skopal

Vývojový pracovník výpočetní techniky

ODBOR STAVEBNĚ-TECHNICKÝ

Vedoucí odboru
Investiční specialisté

Ing. Jitka Balíková, Ph.D.
Ing. Dita Smolková Úlehlová
Ing. Libor Šteffek, Ph. D.

ODBOR PROVOZNĚ-EKONOMICKÝ

Vedoucí odboru

Ing. Marek Blažek

Oddělení finanční

Rozpočtářka
Hlavní účetní
Finanční účetní

Bc. Helena Pastuchová
Mgr. Yveta Tesařová
Lenka Kolaříková

Oddělení provozu a správy majetku

Provozní referent
Referent majetkové správy

Michal Burian
Ing. Dagmar Blažková (do 31. 3. 2023)
Pavel Nekuda (od 1. 5. 2023)
Michal Burian (od 25. 9. do 31. 12. 2023)
Renata Křištofová
Vladimíra Listová
Jana Milotová
Jiřina Vaněčková

Technický pracovník, správce majetku
Vedoucí úklidu
Uklízečky

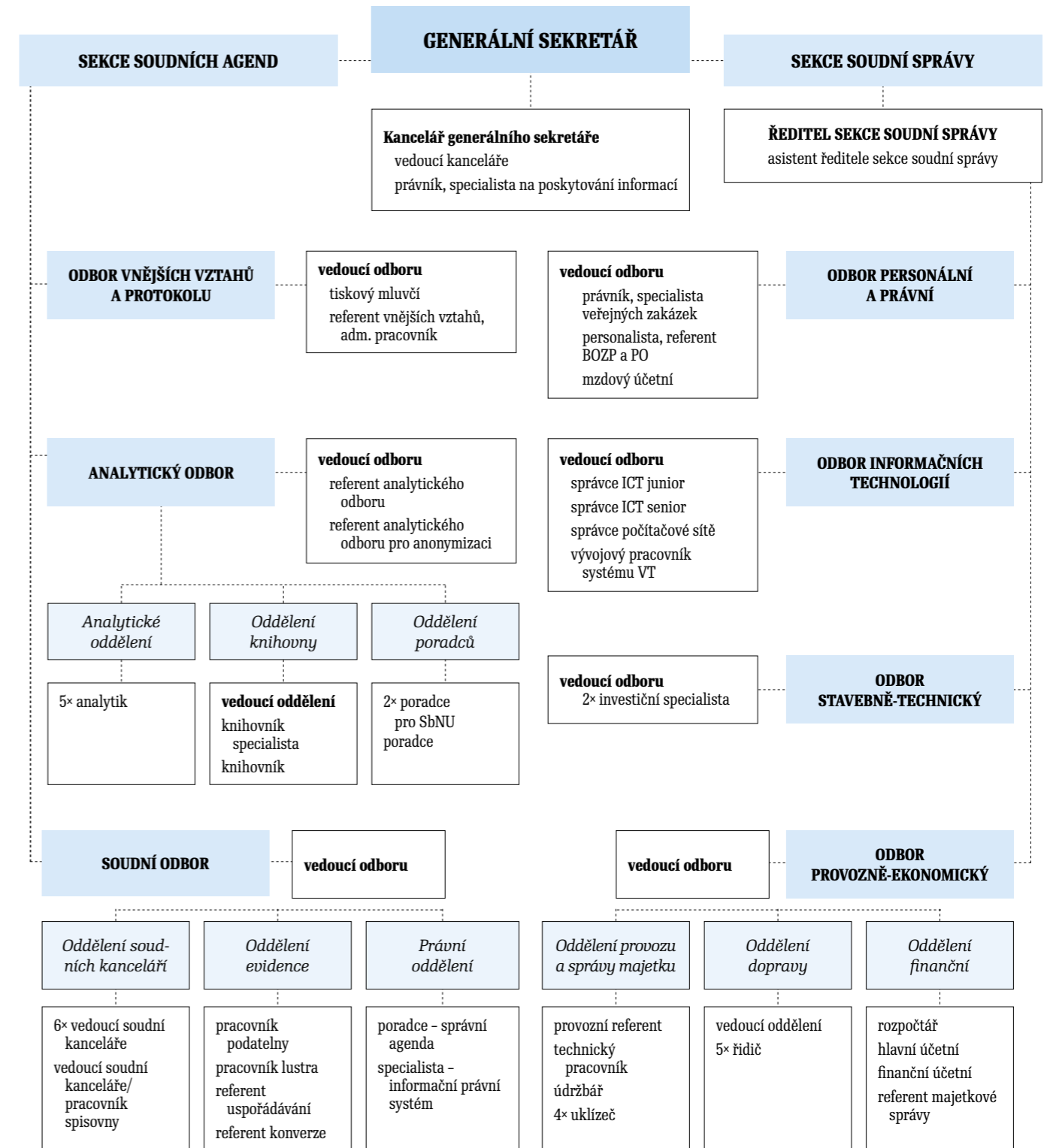
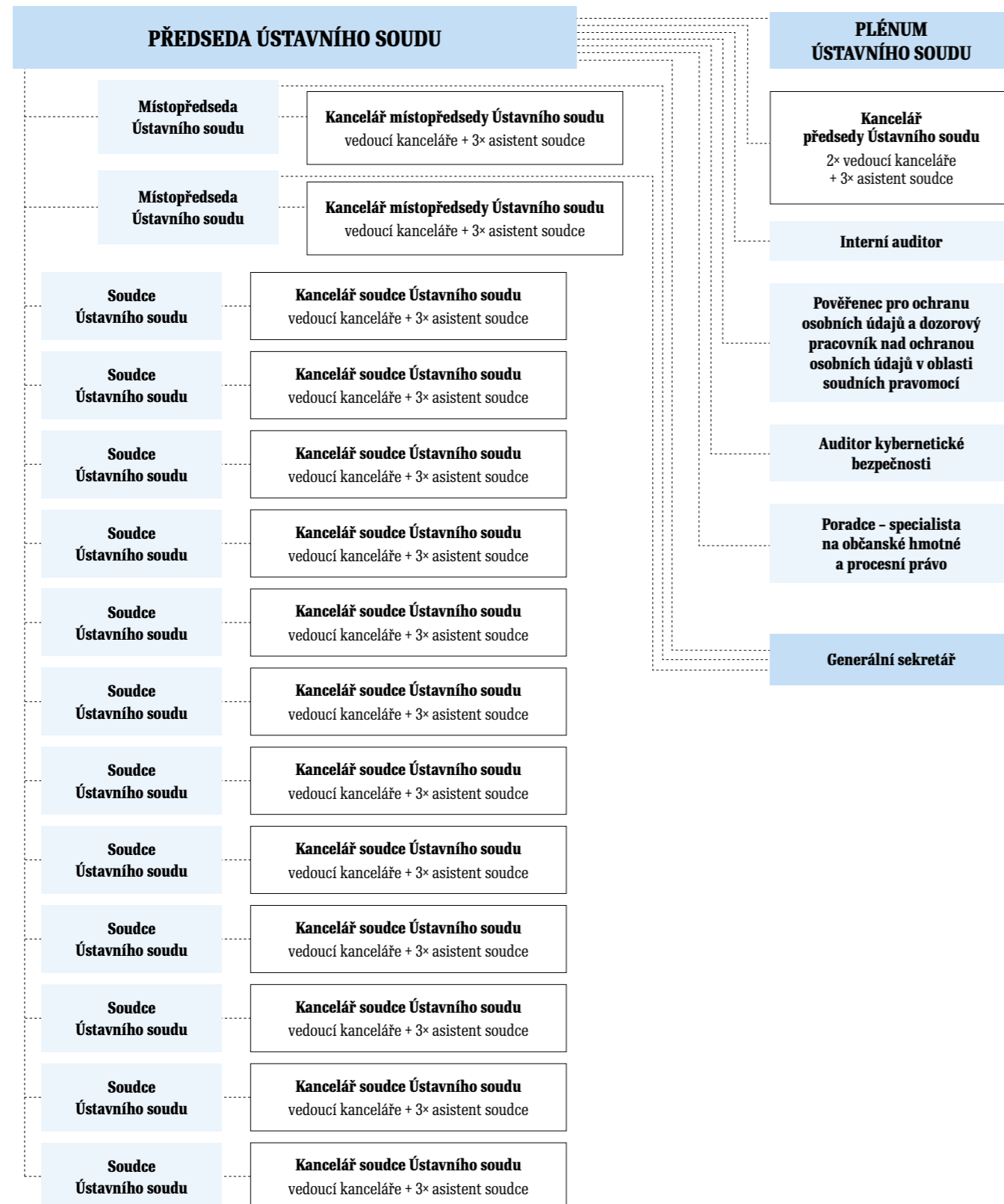
Oddělení dopravy

Vedoucí oddělení dopravy, řidič
Řidiči

Jan Havlík
Antonín Geršl (do 31. 5. 2023)
Mgr. Libor Havlíček
Roman Matyus
Milan Obršlík
Petr Žák

ORGANIZAČNÍ STRUKTURA

STATISTIKY

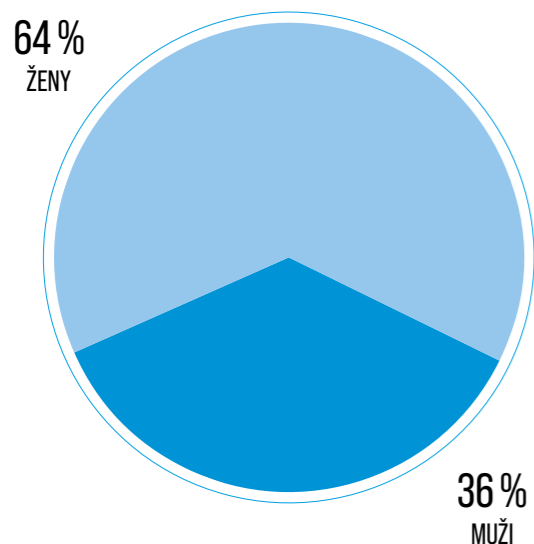
Systemizovaný počet zaměstnanců Ústavního soudu je stanoven na 129 funkčních míst, ke konci roku 2023 dosáhl přepočtený průměrný počet zaměstnanců 119,77 osob a evidenční počet úvazků 124,88. Fyzický počet zaměstnanců (bez ohledu na velikost úvazku nebo souběh pracovních poměrů) dosáhl 146 osob, dle tohoto ukazatele jsou zpracovány následující přehledy.

Celkové výdaje Ústavního soudu na rok 2023 byly schváleny ve výši 241 412 885 Kč, z rozpočtu bylo k 31. prosinci 2023 čerpáno 241 844 101,77 Kč.

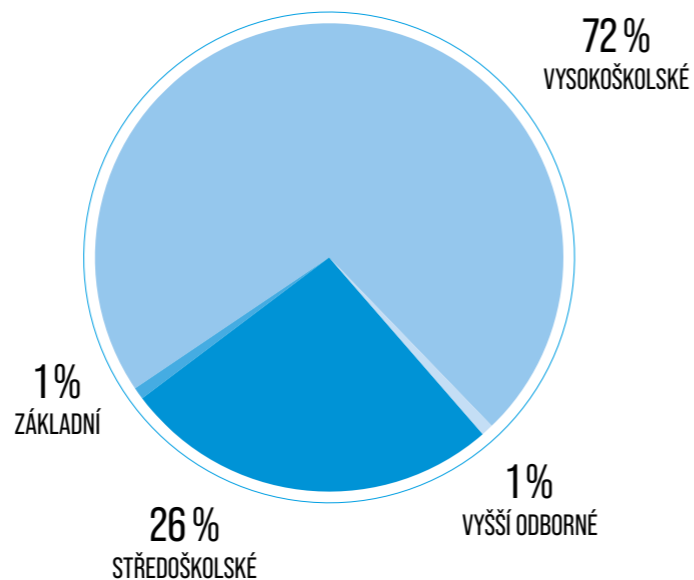
Struktura rozpočtu je popsána ve třech výdajových skupinách, a to (1) prostředky na platy a FKSP (platy soudců a zaměstnanců, ostatní osobní výdaje,

odstupné, odchodné, příslušenství, tj. povinné pojistné placené zaměstnavatelem, dále náhrady a fond kulturních a sociálních potřeb), (2) provozní prostředky (výdaje na nákup materiálu, vody, paliv, energie, služeb apod.) a (3) investiční prostředky (kapitálové výdaje na pořízení dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku).

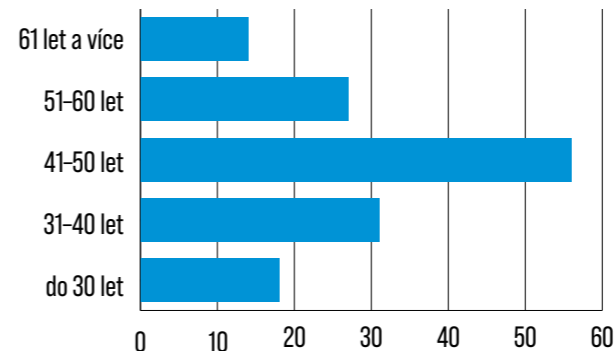
ZAMĚSTNANCI ÚSTAVNÍHO SOUDU PODLE POHLAVÍ

ZAMĚSTNANCI ÚSTAVNÍHO SOUDU PODLE DOSAŽENÉHO STUPNĚ VZDĚLÁNÍ

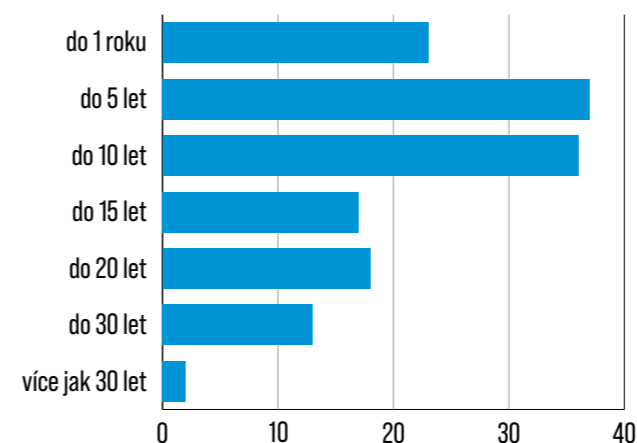

VĚKOVÁ STRUKTURA ZAMĚSTNANCŮ ÚSTAVNÍHO SOUDU

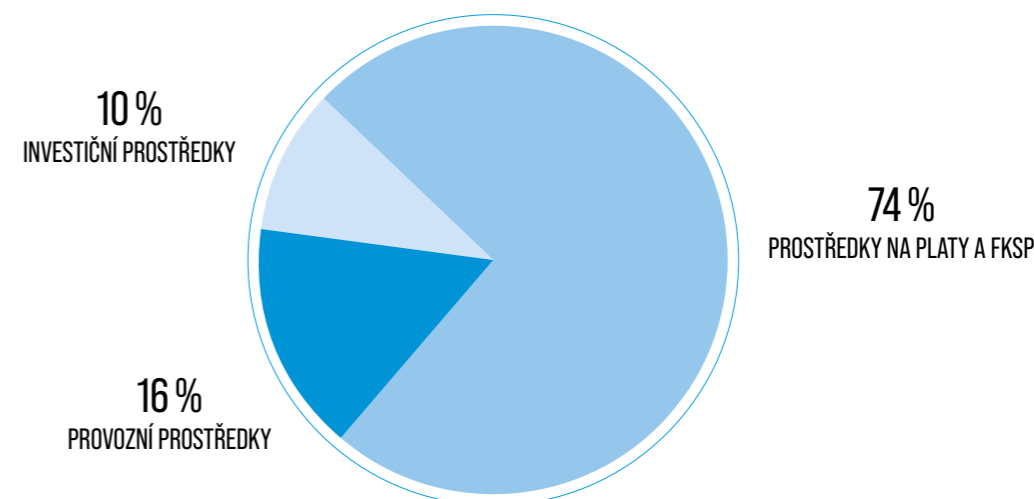
Věk	Muži	Ženy	Celkem
do 30 let	9	9	18
31-40 let	9	22	31
41-50 let	22	34	56
51-60 let	8	19	27
61 let a více	4	10	14

ZAMĚSTNANCI PODLE DÉLKY PRACOVNÍHO POMĚRU U ÚSTAVNÍHO SOUDU

Délka pracovního poměru	Muži	Ženy	Celkem
do 1 roku	10	13	23
do 5 let	12	25	37
do 10 let	17	19	36
do 15 let	3	14	17
do 20 let	8	10	18
do 30 let	2	11	13
více jak 30 let	0	2	2

STRUKTURA ROZPOČTU ÚSTAVNÍHO SOUDU DLE VÝDAJOVÝCH SKUPIN [skutečnost k 31. prosinci 2023]

04

ROZHODOVACÍ ČINNOST V ROCE 2023

ROZHODOVACÍ ČINNOST ÚSTAVNÍHO SOUDU V ROCE 2023

Rozhodovací činnost se v každém roce přirozeně liší dle věcí, s nimiž se navrhovatelé na Ústavní soud obracejí. Rozhodnutí zachycená na následujících řádcích proto mohou navazovat na judikaturu z předchozích let, ale také mohou odrážet aktuální trendy a přinášet nová témata a perspektivy.

Předkládaný přehled judikatury představuje to nejzajímavější z dílny Ústavního soudu v roce 2023. Úplnou představu si lze však učinit teprve vyhledáním rozhodnutí na webových stránkách Ústavního soudu či ve Sbírce nálezů a usnesení Ústavního soudu.

ZÁKLADNÍ ÚSTAVNÍ PRINCIPY

DEMOKRATICKÝ PRÁVNÍ STÁT

Česká republika je jako demokratický právní stát definována v čl. 1 odst. 1 Ústavy České republiky (dále jen „Ústava“). Tento článek představuje generální a uvozující princip, na který se váže celá řada subprincipů, z nichž některé jsou na ústavní rovině upraveny výslovně, jiné jsou pak dovozeny judikaturou Ústavního soudu. Ustanovením čl. 1 odst. 1 Ústavy jsou spojeny v jeden celek dva principy – demokratický a právněstátní. V podmínkách České republiky se tak demokratické principy mísí s požadavky konstitucionalismu, jenž má svůj hlavní zdroj v liberálním politickém myšlení moderní doby. Platí proto zároveň, že nemůže být legitimní žádný jiný režim než režim demokratický [nález sp. zn. Pl. ÚS 19/93 ze dne 21. 12. 1993 (N 1/1 SbNU 1; 14/1994 Sb.)] a že je nutno vycházet z priority občana před státem, a tím i z priority základních občanských a lidských práv a svobod [nález sp. zn. Pl. ÚS 43/93 ze dne 12. 4. 1994

(N 16/1 SbNU 113; 91/1994 Sb.)]. Proto je také třeba, jak vyplývá z nálezu sp. zn. Pl. ÚS 29/11 ze dne 21. 2. 2012 (N 34/64 SbNU 361; 147/2012 Sb.), vykládat naši demokracii materiálním způsobem.

V uplynulém roce se Ústavní soud zabýval klíčovými principem právního státu, jímž je dělba moci (na horizontální úrovni). Nálezem sp. zn. Pl. ÚS 22/22 ze dne 9. 5. 2023 (160/2023 Sb.) plénum zrušilo ustanovení upravující odměňování členů zastupitelstev územních samosprávných celků. Tuto právní úpravu zmocňující vládu k vydání nařízení vlády považovalo za dvojnásobnou, umožňující dvojí přístup. Vzhledem k tomu, že v posuzovaných zákonech (obecním zřízení, krajském zřízení a zákoně o hlavním městě Praze) chyběl mechanismus pro stanovení výše odměn členů zastupitelstev, jakož i pro jejich zvyšování, mohly být tyto odměny vládou stanoveny buď jako příliš nízké (neproporcionálně ve srovnání s ostatními veřejnými činiteli), anebo naopak jako příliš vysoké, což by mohlo vést k „devastaci“ rozpočtů územních samosprávných celků.

ZÁVAZKY Z EVROPSKÉHO A MEZINÁRODNÍHO PRÁVA

Věcmi předloženými k posouzení Evropskému soudu pro lidská práva (dále též jen „ESLP“) se zpravidla musel nejdříve zabývat Ústavní soud. Z této perspektivy vyznívá ohlédnutí za rokem 2023 příznivě. ESLP

totiž dospěl k závěru o porušení Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod pouze ve dvou věcech – V. proti České republice (č. 26074/18) a Janáček proti České republice (č. 9634/17). Implementace prvně jmenovaného rozsudku může vyžadovat hlubší analýzu a systémové změny v péči o psychicky nemocné pacienty. Rozsudek ve věci Janáček naopak reagoval na problematiku kontradiktornosti řízení před Ústavním soudem. Interní opatření k nápravě byla přijata záhy, proto k podobné situaci, kdy stěžovateli není zasláno vyžádané vyjádření od protistrany, by nemělo dále docházet.

Stejně jako v předchozím roce se i v roce 2023 Ústavní soud zabýval návrhem na **obnovu řízení po rozsudku ESLP**. V případech stěžovatele Pálky a ostatních se jednalo o otázku spravedlivé náhrady za vyvlastněné pozemky. Po rozsudku ESLP z roku 2022 nejdříve Ústavní soud navrhovatelům vyhověl, rozhodl o obnově řízení a zrušil své vlastní dřívější usnesení. Následně nálezem sp. zn. Pl. ÚS 20/22 ze dne 4. 4. 2023 vyhověl jejich původní ústavní stížnosti a zrušil rozhodnutí obecných soudů, jež se musí případem zabývat nanovo.

I v uplynulém roce dostal Ústavní soud příležitost vyjádřit se k **unijnímu právu**. Např. v nálezu sp. zn. I. ÚS 1675/23 ze dne 19. 9. 2023 zopakoval svou judikaturu, že obecný soud poruší právo účastníka na spravedlivý proces, pokud se nevypořádá s jeho návrhem na položení předběžné otázky Soudnímu dvoru Evropské unie či pokud se s ním vypořádá, ale jeho odůvodnění je neudržitelné či svévolné.

ZÁKLADNÍ PRÁVA A SVOBODY

PRÁVO NA ŽIVOT

K ochraně jednoho z vůbec nejdůležitějších lidských práv, práva na život garantovaného čl. 6 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“), Ústavní soud judikuje v posledních letech zejména v souvislosti s povinností vést účinné vyšetřování v případě ohrožení života. V uplynulém roce tomu tak nebylo. Ústavní soud se věnoval hraničním případům souvisejícím s otázkami života a smrti na pomezí více

různých práv. V nálezu sp. zn. III. ÚS 39/22 ze dne 25. 7. 2023 se vyslovil k odškodnění dcery za nehodu vedoucí k úmrtí její matky. Ústavní soud dospěl k závěru, že stěžovatelka má nárok na náhradu výživného už za dobu, kdy matka byla před smrtí několik měsíců ve vegetativním stavu.

V nálezu sp. zn. I. ÚS 1594/22 ze dne 31. 7. 2023 zase Ústavní soud rozebral problematiku dříve vysloveného přání pacienta, spočívajícího v pokynu neožítovat ho (DNR). O možnosti předem souhlasit s tím, aby nebyla prováděna neúčelná léčba, by pacienti měli být ze strany lékařů poučeni v momentě, kdy jsou ještě schopni vnímat důsledky takového rozhodnutí a vyslovit skutečně svobodný a informovaný souhlas. Přestože ošetřující lékaři pochybili, když vydali pokyn DNR jednostranně, aniž by své rozhodnutí konzultovali s pacientkou nebo s jejími blízkými, neznamená to, že porušili její právo na život. Neprodloužení umírání na sklonku života dlouhodobě nemocného pacienta nelze slučovat s přímým usmrcením. Ústavní soud proto ústavní stížnost příbuzných zesnulé pacientky zamítl.

ZÁKAZ MUČENÍ, OCHRANA FYZICKÉ INTEGRITY

Nedotknutelnost osoby a jejího soukromí, garantovaná čl. 7 Listiny, zahrnuje i otázky odškodňování různých typů útrap. Ústavní soud se v této souvislosti věnoval v roce 2023 náhradám nemajetkové újmy osob poškozených trestnou činností. V nálezu sp. zn. II. ÚS 297/22 ze dne 26. 6. 2023 dospěl k závěru, že obecný soud má povinnost svým postupem usilovat o naplnění podmínek pro přiznání náhrady škody už v trestním (adhezním) řízení, a to zejména tehdy, je-li poškozený současně zvláště zranitelnou obětí. V daném případě odvolací soud odkázal nezletilé oběti trestného činu spáchaného z rasové nenávisti s jejich nároky do řízení občanskoprávního bez adekvátního odůvodnění. Proto toto rozhodnutí Ústavní soud zrušil. V nálezu sp. zn. I. ÚS 1222/22 ze dne 27. 6. 2023 zase zrušil rozhodnutí, jímž odvolací soud přiznal nezletilé stěžovatelce nízkou náhradu újmy a se zbytkem nároku ji odkázal do civilního řízení, přestože nebylo třeba další prokazování a mohl o něm rozhodnout sám.

OCHRANA A ZÁRUKY OSOBNÍ SVOBODY

Ochrana osobní svobody představuje jedno z nejvýznamnějších základních lidských práv, nachází své zakotvení v čl. 8 Listiny. Promítá se do celé škály různých omezení osobní svobody, jako je uvalování vazby, ukládání trestu odnětí svobody či rozhodování o zajištění cizince.

V loňském roce Ústavní soud navázal na svou bohatou judikaturu v této oblasti. V nálezech sp. zn. IV. ÚS 487/23 ze dne 11. 4. 2023 a sp. zn. III. ÚS 630/23 ze dne 9. 5. 2023 ve **vazební věci** vytknul stížnostním soudům, že nevyčkaly na avizované odůvodnění blanketní stížnosti obviněného z důvodu urychleného vyřizování trestních věcí. Tím porušily jeho právo na soudní ochranu, neboť daný požadavek je stanoven právě k ochraně osoby, proti níž se trestní řízení vede. K závěru o nedostatečném odůvodnění vazebního rozhodnutí dospěl Ústavní soud v nálezu sp. zn. III. ÚS 1664/23 ze dne 17. 10. 2023 neboť při **rozhodování o vazbě více obviněných** musí být z úvah soudu zřejmé, jak se individuálně týkají každého z nich. Obviněné nelze vzít do vazby „skupinově“, podmínky pro její užití musí být zcela naplněny a jejich splnění srozumitelně vysvětleno u každého z obviněných. Zvláště při hodnocení osobních poměrů obviněného představují neindividualizované závěry porušení čl. 8 odst. 5 Listiny.

Rozhodnutí o omezení osobní svobody stěžovatele **předstížnou vazbou** nemohlo pro nedostatek náležité odůvodnění obstát rovněž ve věci řešené nálezem sp. zn. III. ÚS 2698/22 ze dne 14. 2. 2023. Ústavní soud připomněl, že při rozhodování o důvodech vazby předstížné musí soudy vyhodnotit jak dlouhodobou tendenci obviněného k páčání trestné činnosti druhu, pro kterou je v daném případě stíhán, tak aktuální situaci obviněného. V nálezu sp. zn. I. ÚS 21/23 ze dne 18. 4. 2023 pak Ústavní soud konstatoval, že právo obviněného na osobní svobodu a na spravedlivý proces poruší soud v případě vzetí obviněného do **koluzní vazby**, pokud neoznačí konkrétní svědky, u nichž by hrozilo reálné riziko jejich ovlivňování ze strany obviněného, a konkrétní skutečnosti, z nichž by bylo možné dovodit riziko jeho koluzního chování.

V nálezu sp. zn. IV. ÚS 222/23 ze dne 3. 4. 2023 Ústavní soud v souladu se svou předchozí judikaturou připomněl, že je-li mezi **osobními slyšeními obviněného** prodleva delší než šest týdnů a obviněný požádá o konání vazebního zasedání, je nutno mu (až na výjimky) vyhovět. Obecné soudy však upřely obviněnému stěžovateli možnost být osobně slyšen při rozhodování o dalším trvání vazby, neboť ho o tom, že bude rozhodováno o dalším trvání vazby, neinformovaly a neposkytly mu lhůtu k vyslovení požadavku na vazební zasedání.

Ústavní soud ustáleně judikuje, že nejlepší zájem dítěte musí být předním hlediskem při jakémkoliv činnosti týkající se dětí, ať už uskutečňované veřejnými nebo soukromými zařízeními sociální péče, soudy, správními či zákonodárnými orgány. Nejlepší zájem dítěte obviněného musí vzít soud mimo jiné v potaz při rozhodování o **nahrazení vazby jiným institutem** nahrazujícím vazbu právě z důvodu zabezpečení péče o dítě. Na tuto skutečnost upozornil Ústavní soud v nálezu sp. zn. III. ÚS 2461/22 ze dne 14. 3. 2023, v němž rozhodnutí o vzetí do vazby vylučovala specifická rodinná situace obviněného a kdy soud své rozhodnutí o nemožnosti užití institutu nahrazujícího vazbu neodůvodnil konkrétními skutečnostmi vysvětlujícími, proč je v daném případě vazba opatřením nezbytným pro dosažení účelu trestního řízení a proč nelze tohoto účelu dosáhnout jinak. V nálezu sp. zn. I. ÚS 631/23 ze dne 27. 6. 2023 první senát vyslovil, že nejlepší zájem dítěte je třeba zohlednit v případě **ukládání trestu odnětí svobody** rodiči a vypořádat všechny zvláštní okolnosti případu. Zvláště pečlivě musí v té souvislosti soud zvažovat použití § 58 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, o mimořádném snížení trestu odnětí svobody, přichází-li takový postup v úvahu, a v tomto smyslu je povinen své rozhodnutí pečlivě odůvodnit.

Otázce započítání omezení osobní svobody instituty nahrazujícími vazbu do výkonu trestu odnětí svobody se Ústavní soud věnoval v nálezech sp. zn. II. ÚS 2879/22 ze dne 26. 6. 2023 a sp. zn. IV. ÚS 1462/22 ze dne 15. 8. 2023. Dospěl přitom k závěru, že soudy nemohou při započítání pomínout dobu omezení osobní svobody, po kterou byl odsouzený povinen zdržovat se ve stanoveném časovém období v určeném obydlí.

K náležitostem **příkazu k zatčení a evropského zatýkacího rozkazu** se Ústavní soud vyjádřil v nálezu sp. zn. IV. ÚS 3290/22 ze dne 26. 4. 2023. Připomněl, že v příkazu k zatčení musí být uveden přesný popis důvodů, pro které se příkaz vydává, pouhá citace zákonných norem není dostačující. Absentují-li konkrétní skutečnosti odůvodňující jeho vydání, jde o nepřezkoumatelné rozhodnutí vydané v rozporu s § 69 odst. 2 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád). Takovýmto rozhodnutím je porušen čl. 8 odst. 1, 2 a 4 Listiny. O zbavení svobody by totiž bylo rozhodnuto jinak než z důvodů a způsobem, který stanoví zákon. O obdobné závěry se opřel Ústavní soud v nálezu sp. zn. I. ÚS 759/23 ze dne 11. 7. 2023, v němž právo stěžovatelky na osobní svobodu porušil obecný soud, když příkaz k zatčení odůvodnil pouze neznámým pobytem a z toho plynoucí nemožností doručit předvolání k jednání soudu, navíc osobě, která nebyla trestně stíhána a která pro své zdravotní omezení nebyla schopna chápat význam trestního řízení.

Poslední z vybraných nálezů na poli ochrany a záruky osobní svobody – nález sp. zn. II. ÚS 2065/23 ze dne 24. 10. 2023 – se týkal problematiky posouzení schopnosti podmíněně propuštěného platit náhradu škody v průběhu zkušební doby. Ústavní soud shledal, že byla-li odsouzenému při podmíněném propuštění uložena povinnost „podle svých sil zaplatit náhradu škody“, nemohou soudy rozhodnout o výkonu zbytku trestu odnětí svobody z pouhé skutečnosti neplacení škody, nýbrž musí zkoumat, zda odsouzený měl reálnou možnost cokoliv zaplatit.

OCHRANA MAJETKOVÝCH PRÁV

Také v roce 2023 Ústavní soud projednával celou řadu kauz s dopadem do majetkových práv jednotlivců. Kupříkladu v nálezech sp. zn. I. ÚS 3281/22 ze dne 8. 3. 2023, sp. zn. I. ÚS 1750/23 ze dne 7. 11. 2023 a také sp. zn. III. ÚS 2040/22 ze dne 13. 12. 2023 se zabýval **výpočtem odměny advokáta**, respektive určením tarifní hodnoty podle vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), je-li předmětem řízení věc penězi ocenitelná. Soudci Ústavního soudu konstatovali,

že v takovýchto případech je pro výpočet odměny třeba primárně použít § 8 odst. 1 advokátního tarifu, a nikoliv § 9 odst. 1 téhož předpisu, který se pro výpočet odměny použije ve všech ostatních případech, kdy předmět právní pomoci není možno podřadit pod jiné ustanovení advokátního tarifu. Nepostupuje-li obecný soud podle výše uvedených pravidel, porušuje tak právo účastníka řízení na ochranu vlastnictví podle čl. 11 odst. 1 Listiny a právo na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny.

Moderaci odměny soudního exekutora za jeho činnost podle vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 330/2001 Sb., o odměně a náhradách soudního exekutora, správce obchodního závodu, správce nemovitě věci a plátce mzdy nebo jiného příjmu a o podmínkách pojištění odpovědnosti za újmu způsobenou soudním exekutorem (exekutorský tarif), se Ústavní soud věnoval v nálezu sp. zn. II. ÚS 2029/22 ze dne 26. 6. 2023. V tomto rozhodnutí dospěl k závěru, že vedle případů předpokládaných § 11 odst. 1 exekutorského tarifu, a to za podmínek vymezených závaznou judikaturou Ústavního soudu, může exekuční soud snížit sazbu odměny soudního exekutora pouze v případech hodných zvláštního zřetele. Své rozhodnutí přitom musí odůvodnit konkrétními výjimečnými okolnostmi projednávané věci. V ostatních případech exekuční soud není oprávněn na základě vlastního uvážení snížit sazbu odměny soudního exekutora. Pokud tak učiní, poruší tím jeho ústavně zaručené právo na ochranu vlastnictví.

Ústavní soud ve své judikatuře opětovně projednával celou řadou otázek týkajících se konfiskace majetku po druhé světové válce, restitucí a odčinění křivd – řešil tak případy **restitučních kauz**, které se zdají být jakýmsi celojustičním evergreenem. V nálezu sp. zn. II. ÚS 3447/21 ze dne 27. 6. 2023, který se týkal vydání zemědělských a jiných pozemků jako **části areálu hradu Bouzov**, Ústavní soud uvedl, že pokud k odnětí majetku právnímu předchůdci církevního subjektu došlo ještě před rozhodným restitučním datem 25. 2. 1948, současně církevní restituce se na tento majetek nevztahují. Uzavřel, že rozhodnutí obecných soudů v tomto případě nepředstavují porušení majetkových práv církevního subjektu.

V případě **restituce majetku rodu z Lichtenštejnu** (nález sp. zn. II. ÚS 657/22 ze dne 6. 4. 2023) pak

Ústavní soud konstatoval, že respektuje pravomoc zákonodárce stanovit hranici pro uplatnění restitučního zákonodárství. Přestože i v těchto případech lze namítat větší či menší nespravedlnost, není Ústavní soud tím orgánem, který by aktivně vytvářel legislativu a posouval časové hranice dle své úvahy. Tím by došlo k vykročení z jeho pravomoci a rozkolísání dělby moci v právním státě. Je zcela v pravomoci zákonodárce stanovit, které křivdy odčiní. Přestože toto rozhodnutí může být napadáno, nemá případná soudní revize takového stanovení možnost do něj zasáhnout, je-li založeno na objektivních kritériích respektujících základní práva a svobody a principy demokratického právního státu.

V rozhodnutí sp. zn. II. ÚS 2042/22 ze dne 19. 10. 2023 se Ústavní soud zabýval tzv. funkční souvislostí podle zákona č. 428/2012 Sb., o majetkovém vyrovnání s církvemi a náboženskými společnostmi a o změně některých zákonů (zákon o majetkovém vyrovnání s církvemi a náboženskými společnostmi). Shledal, že pokud by nevydání pozemku v restituci církvi kvůli sporné stavbě na onom pozemku vedlo k tomu, že bude rozbito funkční propojení s ostatními nemovitostmi ve vlastnictví oprávněné osoby, neboť dotčený pozemek tvoří součást funkčně provázaného souboru nemovitostí, pak jde o neústavní závěr obecných soudů.

Problematikou určení **výše finanční náhrady za pozemky**, jež nebyly podle zákona o půdě (zákon č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku) vydány, se Ústavní soud zabýval v nálezu sp. zn. IV. ÚS 2827/22 ze dne 15. 11. 2023. Odkazem na svoji judikaturu zopakoval, že při určování výše finanční náhrady za odňaté a nevydané pozemky musí správní orgány i obecné soudy vycházet ze třech podmínek: 1. přiměřená a rozumná výše náhrady, 2. náhrada nemusí být nutně ekvivalentem aktuální tržní ceny, 3. výše náhrady musí naplňovat účel restitučního zákonodárství, tj. odčinění nebo zmírnění majetkových křivd tak, jako by tomu bylo při vydání věci. Ačkoliv nemusí být finanční náhrada nezbytně ekvivalentem aktuální tržní ceny pozemku, musí příslušné orgány pro dodržení ústavněprávních požadavků poskytování náhrad zohlednit také růst cen nemovitostí jako specifického druhu věci a svou kalkulaci podrobně odůvodnit. Postup, který nebere dostatečně na zřetel tato kritéria, porušuje základní

práva jednotlivců na ochranu vlastnictví a na soudní ochranu.

Ochraně majetkových práv v oblasti **trestního řízení**, konkrétně **zničení pěstovaného konopí jako „nebezpečné“ věci** v přípravném řízení se soudci věnovali v nálezech sp. zn. IV. ÚS 1714/22 ze dne 21. 3. 2023 a sp. zn. IV. ÚS 1236/23 ze dne 13. 6. 2023. Dospěli přitom k závěru, že orgány činné v trestním řízení poruší základní právo dotčené osoby, rozhodují-li v přípravném řízení o zničení věci neuvedené v demonstračním výčtu § 81b trestního řádu, neprokáží-li na základě dokazování přímo a jednoznačně, že předmětná věc je uzpůsobena tak, že sama o sobě představuje nebezpečí pro lidi nebo majetek. Přitom musí takový zásah do vlastnického práva chráněného podle čl. 11 odst. 1 Listiny poměřovat s cílem, kterého má být tímto opatřením dosaženo, neboť jde o opatření *ultimae rationis*. Aprobujeme-li pak soud rozhodnutí státního zástupce o zničení věci, přestože pro vydání takového rozhodnutí nebyly naplněny všechny podmínky, jde o nepřijatelnou libovůli způsobující porušení ústavně zaručených práv vlastníka věci na soudní ochranu a na ochranu vlastnictví.

Uložení pořádkové pokuty v trestním řízení za neposlechnutí výzvy vydat obsah e-mailové komunikace se Ústavní soud věnoval v rozhodnutí sp. zn. I. ÚS 710/23 ze dne 30. 5. 2023. Pokud policejní orgán uloží subjektu uchovávacímu data pořádkovou pokutu podle § 66 odst. 1 trestního řádu, ačkoliv je zřejmé, že jeho požadavek na poskytnutí informací nebyl ze strany daného subjektu jednoznačně odmítnut, porušuje tím jeho vlastnické právo.

S ohledem na nejednotnost vlastní rozhodovací praxe ohledně **náhrady nákladů v řízení o zrušení a vypořádání spoluvlastnictví** přijal Ústavní soud k této problematice sjednocující stanovisko [sp. zn. Pl. ÚS-st. 59/23 dne 13. 9. 2023 (302/2023 Sb.)]. V něm dospěl k závěru, že v řízení o zrušení a vypořádání spoluvlastnictví, majícím povahu tzv. *iudicii duplicis*, není-li žaloba zamítnuta, zpravidla nelze určit, který účastník měl ve věci plný úspěch (§ 142 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád). Obecným východiskem pro rozhodování o nákladech řízení souladným s ochranou vlastnického práva tedy je, aby žádný z účastníků neměl právo na náhradu nákladů řízení vůči jinému účastníku, ledaže by pro to byly

dány zvláštní důvody. Závěry stanoviska pak Ústavní soud promítl do svého nálezu sp. zn. III. ÚS 1470/23 ze dne 18. 10. 2023.

Mezi další rozhodnutí ohledně náhrady nákladů řízení lze zařadit i nález sp. zn. I. ÚS 2482/23 ze dne 6. 12. 2023, v němž se Ústavní soud zabýval **náhradou nákladů odvolacího řízení o přiměřeném zadostiučinění za nemajetkovou újmu**, jehož výše byla určena úvahou soudu. Odkazem na svoji předchozí judikaturu zdůraznil, že pokud žalobce prokáže existenci nemajetkové újmy způsobené při výkonu veřejné moci nezákonným rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem (tj. základ svého nároku), avšak přiměřené zadostiučinění mu není přiznáno v plné žalované výši, je třeba při rozhodování o náhradě nákladů postupovat podle § 142 odst. 3 občanského soudního řádu. To platí přiměřeně i pro rozhodování o nákladech odvolacího řízení, není-li v něm základ nároku žalobce úspěšně zpochybněn. Neučiní-li tak obecný soud, aniž by s ohledem na konkrétní okolnosti případu odůvodnil proč, poruší právo žalobce na soudní ochranu a ochranu vlastnictví.

HOSPODÁŘSKÁ A SOCIÁLNÍ PRÁVA

Významnou množinu v rozhodovací činnosti Ústavního soudu tvoří nálezy judikatury týkající se ochrany práv zaručených hlavou čtvrtou Listiny, konkrétně práv hospodářských, sociálních a kulturních. K některým z nich Ústavní soud dostává příležitost vyjádřit se spíše sporadicky, jiná naopak již tradičně tvoří podstatnou část jeho rozhodovací činnosti. Posléze uvedené platí zejména o právech zakotvených v čl. 32 Listiny, jež zaručují ochranu rodičovství, rodiny, dětí a mladistvých a jimž bude z tohoto důvodu věnována pozornost nejdříve.

V nálezu sp. zn. I. ÚS 3350/22 ze dne 8. 2. 2023 první senát připomněl povinnost obecných soudů vyvažovat se při rozhodování o péči o nezletilé pašálních argumentů svědčících proti **svěření dítěte do střídavé péče** a zdůraznil, že vždy je naopak nezbytné zabývat se konkrétními důvody, které jsou

v daném případě tomuto modelu péče na překážku. Střídavé péče se týkal i nález sp. zn. I. ÚS 3522/22 ze dne 30. 3. 2023. Tentýž senát v něm podrobil kritice postup soudu, který se nezabýval konkrétními dopady případného cestování mezi bydlišti rodičů a způsobu vzdělávání (střídání různých školních kolektivů) na dítě a nezvažoval alternativu tzv. asymetrické střídavé péče, která by umožňovala tyto dopady zohlednit, případně eliminovat.

V nálezu sp. zn. III. ÚS 794/22 ze dne 3. 4. 2023 Ústavní soud shledal pochybení soudů, které zamítly bez náležité skutkové opory **návrh stěžovatele na preadopční péči** v situaci, kdy biologický otec souhlasil s osvojením a nezletilá žila celý svůj život s matkou a stěžovatelem ve společné domácnosti. Ústavní soud zdůraznil hledisko stability výchovného prostředí, v souladu s nímž měla být stěžovateli otevřena možnost budoucího osvojení nezletilé, a odmítl naopak postup soudů, které stěžovatele vzhledem k údajné „předčasnosti jeho návrhu“ odkázaly do blíže neurčené budoucnosti, čímž mu vzaly reálnou šanci na brzké osvojení nezletilé.

Základním stavebním kamenem judikatury týkající se úpravy poměrů k nezletilým dětem je **zásada nejlepšího zájmu dítěte**. Soudy jsou povinny při jakémkoliv činnosti týkající se dětí zjišťovat jejich nejlepší zájem a jeho prizmatem následně posuzovat vhodnost toho kterého v úvahu přicházejícího řešení; ne vždy tak však činí, jak potvrzují i rozhodnutí vybraná níže.

Nálezem sp. zn. III. ÚS 484/23 ze dne 25. 4. 2023 Ústavní soud zrušil usnesení obecných soudů, které se při rozhodování o umístění nezletilého do ústavní péče dostatečně nezabývaly jeho nejlepším zájmem. Z obdobného důvodu pak nálezem sp. zn. IV. ÚS 147/23 ze dne 26. 4. 2023 zrušil rozhodnutí odvolacího soudu v části, jíž bylo určeno místo předávání nezletilého ke styku s jeho otcem. Ústavní soud zdůraznil, že povinnost zjišťovat nejlepší zájem dítěte a případně ho poměřovat s dalšími důležitými zájmy a právy platí nejen při samotném rozhodování o péči a styku, ale i při rozhodování o podmínkách jejich realizace, a to především tehdy, miní-li soud místem předávání dítěte mezi rodiči určit místo, jež se nachází ve značné vzdálenosti od místa jeho bydliště. Za zmínku v této souvislosti stojí i nálezy sp. zn. IV. ÚS 2884/22 a sp. zn. I. ÚS 1609/23, oba vyhlášené dne 29. 8. 2023, v nichž

se Ústavní soud zabýval (ne)naplněním požadavku **zjišťovat v řízení názor nezletilého**. Závěrem jejich odůvodnění pak upozornil zákonodárce, že aktuální právní úprava dovolání (jeho nepřipustnost proti rozhodnutím ve většině rodinněprávních věcí) spíše neplní deklarovaný účel zachování právní jistoty, neboť sjednocování judikatury v této oblasti je přesouváno na orgán stojící mimo soustavu soudů, ačkoliv je k tomuto úkolu povolánější Nejvyšší soud. Zjišťování názoru nezletilého se týká i poslední v této tematické části zmiňovaný nález sp. zn. II. ÚS 1192/22 ze dne 7. 9. 2023. V něm Ústavní soud mimo jiné konkretizoval, že zjišťují-li soudy v řízení názor dítěte, mají tak činit přímo, tj. jeho vyslechnutím. Za tím účelem musejí vytvořit pro dítě co nejhodnější podmínky k tomu, aby mohlo svobodně zformulovat a sdělit svůj názor či přání. Pouze tehdy, dospějí-li v konkrétním případě k závěru, že přímé zjišťování názoru dítěte není v jeho nejlepším zájmu, mohou přistoupit k jeho zjišťování nepřímo, což však musejí zároveň odůvodnit.

Další skupinou vzájemně souvisejících ústavně zaručených práv, jež jsou řazena do oblasti hospodářských práv, jsou práva zakotvená v čl. 26 Listiny, zahrnující **právo na svobodnou volbu povolání** a přípravu k němu, právo podnikat a provozovat jinou hospodářskou činnost a právo získávat prostředky pro své životní potřeby prací.

V této souvislosti lze zmínit alespoň nález sp. zn. Pl. ÚS 17/22 ze dne 21. 2. 2023 (90/2023 Sb.). Plénum Ústavního soudu se v něm jednomyslně shodlo, že povinnost peněžních ústavů k bezplatnému zřízení a vedení chráněného účtu podle § 304c odst. 1 věty třetí občanského soudního řádu není protiústavním omezením práva podnikat, neboť nezasahuje do samotného jeho jádra, sleduje legitimní cíl a k jeho dosažení byly zvoleny rozumné prostředky. Povinnost státu omezovat podnikání v zájmu ochrany práv a svobod jiných a s tím související prostor zákonodárce pro zákonné omezení výkonu podnikatelské činnosti je v oblasti poskytování peněžních služeb zásadně širší než v jiných, méně regulovaných podnikatelských odvětvích.

Na právo získávat prostředky pro své životní potřeby prací, zmíněné výše, obsahově navazuje **právo na spravedlivou odměnu za práci** a na uspokojivé pracovní podmínky zaručené čl. 28 Listiny. Jeho

porušení bylo shledáno kupříkladu v nálezu sp. zn. I. ÚS 1706/23 ze dne 19. 9. 2023. Soud prvního stupně, aniž by k tomu měl pravomoc, ustanovil odsouzenému obhájce za účelem podání ústavní stížnosti, a následně obhájce přiznal odměnu a náhradu hotových výdajů. Odvolací soud však rozhodnutí soudu prvního stupně zrušil, neboť v řízení o ústavní stížnosti nelze rozhodovat o bezplatné obhajobě a náhradě nákladů řízení. Ústavní soud dospěl k názoru, že obhájce – stěžovatel v zásadě neměl v dané situaci jinou možnost než přijmout své ustanovení, přičemž poskytl-li prokazatelně odsouzenému potřebnou právní pomoc, měla mu náležet odměna a náhrada hotových výdajů. Odmítl-li mu však odvolací soud odměnu za vykonanou práci přiznat s tím, že rozhodnutí o bezplatné obhajobě a opatření o ustanovení obhájce byla vydána nedůvodně, porušil jak zmíněné právo obhájce na spravedlivou odměnu za práci, tak jeho právo na soudní ochranu.

Z oblasti ryze sociálních práv pak stojí za zmínku alespoň nálezy sp. zn. II. ÚS 2533/20 ze dne 25. 4. 2023 ve znění opravného usnesení ze dne 10. 5. 2023 a sp. zn. I. ÚS 463/23 ze dne 27. 6. 2023 týkající se čl. 30 Listiny, jež zaručuje právo občanů na přiměřené hmotné zabezpečení a právo každého na pomoc v hmotné nouzi. V prvním z uvedených rozhodnutí Ústavní soud přisvědčil závěrům obecných soudů a potvrdil, že **právo na bydlení**, jehož ochrany se stěžovatelé domáhali, Listina výslovně nezahrnuje. Ačkoliv je možné jej dovodit jako spadající pod čl. 30 odst. 2 Listiny, nic to nemění na tom, že takové právo nemůže být před soudy uplatněno přímo a lze se ho domáhat pouze v mezích zákonů. V souvislosti s tím Ústavní soud apeloval na zákonodárce, aby již dále neotálel a provedl aktivní kroky k přijetí komplexní zákonné úpravy ve formě tzv. zákona o sociálním bydlení, který by stanovil obcím konkrétní opatření a nástroje pro uspokojování bytových potřeb jejich občanů. Přístup, v jehož důsledku jsou zranitelné osoby ponechávány jen v péči charity, dobrovolníků či neziskových organizací, směřuje proti mezinárodním závazkům státu. V druhém zmíněném nálezu Ústavní soud poukázal na ústavněprávní požadavky týkající se rozložení důkazního břemene a zdůraznil, že domáhá-li se zaměstnavatel úpravy či zproštění povinnosti platit poškozenému zaměstnanci **náhradu za ztrátu na výdělku** po pracovní neschopnosti, musí změnu

poměrů zaměstnance, rozhodných pro určení výše náhrady, prokazovat právě zaměstnavatel, nikoliv zaměstnanec, jež je navíc slabší smluví stranou.

V samotném závěru roku se plénum Ústavního soudu v nálezu sp. zn. Pl. ÚS 7/23 ze dne 20. 12. 2023 stihlo vyjádřit k ústavnosti § 23a odst. 3 zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o posuzování vlivů na životní prostředí), ve znění zákona č. 413/2021 Sb., (dále jen „zákon o EIA“). Uvedenou novelou bylo doplněno přezkoumávané ustanovení v tom smyslu, že závazné stanovisko k vlivům prioritního dopravního záměru na životní prostředí musí být platné v době vydání rozhodnutí v navazujících řízeních v prvním stupni. I přes námítky navrhovatele soudci dospěli k závěru, že napadené ustanovení ob stojí v tzv. testu racionality. Případné namítané neracionální důsledky (zejména hypotetické riziko akceptace neaktuálního stanoviska v navazujících řízeních), jež by mohly vést až k porušení **práva na příznivé životní prostředí** podle čl. 35 odst. 1 Listiny, nebylo možno dle názoru pléna bez dalšího presumovat, přičemž naopak bylo-li by přistoupeno ke zrušení napadeného ustanovení, automaticky by to znemožnilo naplnění účelu celého § 23a zákona o EIA, ačkoliv nebylo postaveno najisto, že by v každém jednotlivém řízení mohl zájem na ochraně příznivého životního prostředí převážit nad ochranou sledovaných legitimních cílů.

PRÁVO NA SOUDNÍ A JINOU PRÁVNÍ OCHRANU

PRÁVO NA SPRAVEDLIVÝ PROCES

Právo na spravedlivý proces je nepochybně jedním ze základních pilířů demokratického právního státu. Základním posláním práva na spravedlivý proces je totiž zabezpečení potřebného procesněprávního standardu ochrany základních lidských práv a svobod, proto se ochraně tohoto práva Ústavní soud věnuje v mnoha svých nálezech každý rok.

V plenárním nálezu sp. zn. Pl. ÚS 44/21 ze dne 24. 1. 2023 (38/2023 Sb.) se Ústavní soud vyjádřil k **právu účastníka na určení advokáta** Českou advokátní komorou. Dospěl k závěru, že pokud zákonodárce omezí právo žadatele obrátit se na Českou advokátní komoru se žádostí o určení advokáta k poskytnutí právní služby pouze na případy odůvodněné příjmovými či majetkovými poměry, porušuje tak právo žadatele na přístup k soudu. Proto k 31. prosinci 2023 plénum zrušilo ustanovení § 18c odst. 1 ve slovech „jehož příjmové a majetkové poměry to odůvodňují, a“ zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii.

V souladu s vlastní judikaturou rozhodl druhý senát nálezem sp. zn. II. ÚS 2355/22 ze dne 24. 1. 2023, že účelem **uložení pořádkové pokuty** za nerealizovaný styk s nezletilým je vynucení splnění povinnosti uložené soudem, nikoliv sankcionování povinného. Nelze-li dítě ani přes adekvátní výchovné působení přesvědčit, že má jít k jednomu z rodičů, je ukládání pokut nesmyslné a neplní zákonem předvídaný účel. Navíc pokuta byla sice uložena matce, ale měla směřovat k přinucení matky ovlivnit chování nezletilého. Výsledek tohoto řízení byl proto zásadní zejména pro nezletilou, obecný soud ji však v dané věci nevyslechl.

Zajímavým nálezem, který se týká přístupu k dovolacímu soudu, je nález sp. zn. I. ÚS 308/23 ze dne 28. 3. 2023, ve kterém se soudci vyslovili, že výjimka z nepřipustnosti dovolání v bagatelních věcech dle § 238 odst. 1 písm. c) občanského soudního řádu, kdy se omezení přípustnosti dovolání neuplatní tehdy, jde-li o vztahy ze spotřebitelských smluv, se nevztahuje pouze na osobu dovolatele, který je spotřebitelem, ale na všechny účastníky řízení.

Otázkou **pravomoci českých soudů** se Ústavní soud zabýval v nálezu sp. zn. II. ÚS 859/23 ze dne 23. 8. 2023. Dospěl k závěru, že obecné soudy nemohou bez dalšího zastavit řízení pro nedostatek podmínek řízení za situace, kdy není mezinárodní příslušnost cizího státu postavena najisto. Soud je povinen určit pravomoc českých soudů bez jakýchkoliv pochybností a k tomu musí vyvinout patřičnou procesní aktivitu, která může vyžadovat i případné dokazování.

Náležitostem odůvodnění opatření obecné povahy, jež omezilo **přítomnost žáků ve školách**, se věnovali soudci čtvrtého senátu v nálezu sp. zn. IV. ÚS 1642/22

ze dne 31. 10. 2023. Uzavřeli, že soud nedostojí ústavnímu požadavku na přezkum opatření obecné povahy, shledá-li takové opatření zákonným, ačkoliv neobsahuje přezkoumatelné odůvodnění úpravy určité otázky. Odůvodnění nelze dovozovat z jiných opatření, přestože obsahují obdobnou úpravu.

Dle judikatury Ústavního soudu platí, že je-li exekuce zastavena proto, že rozhodnutí soudů v exekučním řízení není materiálně vykonatelné, jde o selhání státu a nelze automaticky uložit **úhradu nákladů řízení** oprávněnému, který nezavinil skončení exekučního řízení. V nálezu sp. zn. I. ÚS 2449/21 ze dne 8. 11. 2023 však bylo rozhodnuto, že toto pravidlo se neuplatní v případě, že oprávněným je orgán státní moci, neboť z ústavněprávního hlediska není rozhodné, která část státní moci ponese (finanční) odpovědnost za náklady marného exekučního řízení.

Právo dítěte na slyšení bylo tématem nálezu sp. zn. III. ÚS 1068/22 ze dne 15. 11. 2023. Třetí senát zdůraznil, že obecné soudy mají povinnost velmi pečlivě vážit, kdy je možné omezit participační práva nezletilého z důvodu, že není schopen dostatečně porozumět projednávané otázce. Zdravotní postižení nezletilého nesmí být samo o sobě důvodem odeprání jeho práva být slyšen, při jehož realizaci mají děti se zdravotním postižením právo na pomoc přiměřenou jejich zdravotnímu postižení a věku a měly by mít možnost využívat jakýkoliv způsob komunikace, který je nezbytný k vyjádření jejich názorů.

SPECIFIKA TRESTNÍHO ŘÍZENÍ

Součástí práva na soudní ochranu jsou i práva obviněných, poškozených a dalších subjektů trestního řízení. I během roku 2023 se Ústavní soud věnoval této problematice a kromě již pravidelně se opakujících témat se zabýval i relativně novými otázkami. Významným z hlediska práv poškozených byl nálezu sp. zn. IV. ÚS 1971/23 ze dne 1. 11. 2023, ve kterém Ústavní soud řešil **odškodnění stěžovatele v tzv. adhezním řízení**. Shledal porušení práva poškozeného na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 a čl. 38 odst. 2 Listiny a práva na rovnost v řízení podle čl. 37 odst. 3 Listiny, neboť poškozený neměl možnost vyjádřit se k dovolání obviněného proti výroku o náhradě

škody a nemajetkové újmy. Pro poškozeného se jednalo o zcela překvapivé rozhodnutí, neboť nebyl vůbec informován o podaném dovolání, které se bezprostředně dotýkalo jeho právní sféry. Ústavní soud zdůraznil, že řádné rozhodování o náhradě škody je neodmyslitelnou součástí naplnění účelu trestního řízení, kterým je rovněž i ochrana práv poškozených. Shodné závěry Ústavní soud posléze aplikoval i v nálezech sp. zn. I. ÚS 1954/23 a sp. zn. I. ÚS 1942/23, oba ze dne 29. 11. 2023.

Ústavně zaručenými právy obviněných se pak Ústavní soud zabýval během celého roku. V nálezu sp. zn. III. ÚS 2665/22 ze dne 14. 2. 2023 posuzoval **právo obviněného na osobní účast u hlavního líčení**. Obecné soudy projednaly a rozhodly stěžovatelovu věc v jeho nepřítomnosti i přes stěžovatelem deklarované psychické problémy, které měly odůvodnit žádost o odrocení hlavního líčení. Při zjišťování psychického stavu stěžovatele si opomněly vyžádat aktuální lékařské zprávy či znalecké posudky a spokojily se s vyjádřením předsedy senátu jiného soudu. Soudy tak dostatečným způsobem neobjasnily objektivně a odborně duševní stav stěžovatele, protože nemohly ani bezpečně vyhodnotit, zda psychický stav obviněného umožňuje nebo nikoliv jeho plnohodnotnou účast na trestním řízení. Tím porušily stěžovatelovo právo na soudní ochranu, právo na projednání věci v jeho přítomnosti a právo na osobní obhajobu.

Na Ústavní soud se opakovaně obraceli stěžovatelé s rozhodnutími, ve kterých soudy nevyčkaly na **doplnění blanketní stížnosti** a z důvodu požadavku na urychlené vyřizování trestních věcí rozhodly, čímž porušily právo na soudní ochranu. Z ustálené judikatury Ústavního soudu přitom plyne požadavek, aby obecný soud, který obdržel blanketní stížnost s avizovaným doplněním jejího odůvodnění v konkrétní stanovené lhůtě, buď vyčkal doplnění, anebo účastníka vyzval k doplnění stížnosti v kratší lhůtě. Pouze výjimečně, neumožňuje-li aktuální procesní situace jiný postup, může o stížnosti rozhodnout bez dalšího. Musí přitom ovšem zohlednit jak předmět řízení, tak specifické okolnosti případu. Současně takovým výjimečným důvodem nemůže být požadavek na urychlené vyřízení věci, neboť ten je stanoven k ochraně osob, proti nimž se řízení vede. V průběhu roku 2023 musel tyto závěry Ústavní soud opět zdůraznit v nálezech sp. zn. IV. ÚS 487/23 ze dne 11. 4. 2023, sp. zn.

III. ÚS 630/23 ze dne 9. 5. 2023 a sp. zn. IV. ÚS 1749/23 ze dne 24. 10. 2023.

V nálezu sp. zn. I. ÚS 323/23 ze dne 18. 4. 2023 shledal Ústavní soud **porušení principu presumpce nevinny** podle čl. 40 odst. 2 Listiny a právo stěžovatele na řádný proces dle čl. 36 odst. 1 Listiny. Obecné soudy nedostály své povinnosti při rozhodování o spáchání trestného činu ublížení na zdraví dle § 148 odst. 1 trestního zákoníku, když neposoudily jakou měrou se na vzniku následku a naplnění znaku porušení důležité povinnosti, a to zejména z hlediska gradace příčinné souvislosti, podílelo jednání každé jedné osoby, které vedlo ke vzniku následku trestného činu. Jelikož tak obecné soudy nepostupovaly a i přes znalecký posudek, dle kterého nebylo možné s jistotou určit, která z okolností vedla k následku trestného činu, nebylo možné dle Ústavního soudu považovat jejich závěry za náležitě prokázané a dostatečně odůvodněné. Nesplnění zásady presumpce nevinny a porušení práva obviněného na řádný proces konstatoval Ústavní soud také v nálezu sp. zn. II. ÚS 3044/22 ze dne 2. 5. 2023. Obecné soudy uznaly stěžovatele vinným ze zločinu násilí proti úřední osobě spočívajícího v útoku psa na jednoho z policistů přivolané policejní hlídky. Stěžovatel shodně s přítelkyní tvrdili, že se jednalo o nešťastnou náhodu, zatímco policisté trvali na tom, že stěžovatel psa proti nim poštvál. Soudy místo toho, aby se řádně vypořádaly se všemi dostupnými důkazy a provedené důkazy pečlivě vyhodnotily ve vzájemných logických souvislostech, založily své závěry pouze na jediném přímém důkazu, a to výpovědi policistů. Ústavní soud zjistil, že skutková zjištění, o která se rozhodnutí soudů opírají, jsou v extrémním rozporu s (ne)provedenými důkazy, čímž došlo k porušení ústavně zaručených práv stěžovatele.

Porušení **práva na bezplatnou obhajobu** shledal Ústavní soud v nálezu sp. zn. IV. ÚS 2198/22 ze dne 31. 1. 2023. Obecné soudy vycházely výhradně z tzv. majetkové potenciality obviněné, avšak nikoliv z jejích stávajících finančních možností. Stěžovatelka se domáhala přiznání nároku na bezplatnou obhajobu dle § 33 odst. 2 trestního řádu, přičemž doložila, že v rozhodné době jí bylo osmdesát let, pobírala starobní důchod ve výši 14 000 Kč, přičemž náklady na bydlení tvořily 6 000 Kč měsíčně. Zároveň stěžovatelka čelila exekuci a na živobytí jí tak zbývalo

pouhých 4 000 Kč měsíčně. Ústavní soud považoval až za absurdní argumenty krajského soudu, dle kterého stěžovatelka nemajetná nebyla a mohla si v budoucnu zajistit další finanční prostředky. Takové rozhodnutí nelze považovat za ústavně souladné, protože jej i Ústavní soud pro porušení práva na obhajobu a soudní ochranu zrušil.

Ústavní soud opakovaně zdůraznil, že **povinnost mlčenlivosti advokáta** je považována za součást práva na soudní ochranu a práva na právní pomoc a k jejímu prolomení mohou soudy přistoupit pouze za zákonem stanovených podmínek. V nálezu sp. zn. IV. ÚS 662/23 ze dne 21. 11. 2023 Ústavní soud připomněl, že k prolomení této zásady může dojít, pokud je institutu mlčenlivosti využíváno k páchání trestné činnosti anebo z výslovné žádosti klienta, ledaže by ke zproštění došlo pod nátlakem nebo v tísní. Skutečnost, že stěžovatelka vystupovala jako substitut zvoleného obhájce, nemá na věc žádný vliv. Tím, že obecné soudy stěžovatelce uložily pořádkovou pokutu a nepředaly její případ k postihu kárnému senátu dle § 66 odst. 3 trestního řádu, porušily ústavně zaručené právo stěžovatelky, coby advokátky, na soudní ochranu a rovnost v řízení, jakož i zásadu enumerativnosti veřejnoprávních pretenzí.

NÁHRADA ŠKODY ZA NEZÁKONNÉ ROZHODNUTÍ A NESPRÁVNÝ ÚŘEDNÍ POSTUP

V uplynulém roce se Ústavní soud v několika nálezech zabýval aplikací a interpretací zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), který na podústavní úrovni zaručuje právo stěžovatelů na náhradu škody způsobené nezákonným rozhodnutím soudu, jiného státního orgánu či orgánu veřejné správy nebo nesprávným úředním postupem ve smyslu čl. 36 odst. 3 Listiny.

V nálezu sp. zn. Pl. ÚS 40/22 ze dne 14. 3. 2023 Ústavní soud dospěl k závěru, že nároku dle zákona

č. 82/1998 Sb. se lze domáhat i v případě škody způsobené činností autorizovaného inspektora, kterou nenapravit příslušný stavební úřad. Nálezem sp. zn. IV. ÚS 3398/22 ze dne 11. 4. 2023 Ústavní soud upozornil, že při rozhodování o náhradě škody podle zmíněného zákona by měl obecný soud přihlédnout ke skutečnosti, že přestupkové řízení bylo bez zavinení stěžovatele zastaveno z důvodu procesního pochybení orgánu veřejné moci, neboť takový postup přiznání náhrady škody *de facto* vylučuje.

Ke dni 22. 5. 2023 jsou datovány dva nálezy týkající se odpovědnosti státu za škodu. Nálezem sp. zn. III. ÚS 3319/22 se Ústavní soud v souvislosti se zákazem přítomnosti otců u porodu v době covidové pandemie vyslovil tak, že právo na náhradu škody dle čl. 36 odst. 3 Listiny nelze podmiňovat vyčerpáním opravných prostředků, které by nemohly vést k účinné nápravě nebo by mohly vést ke zhoršení právního postavení jednotlivce. Uvedené se týká rovněž přípustnosti uplatnění nároku na náhradu škody, je-li způsobena nezákonným opatřením obecné povahy za situace, kdy nebylo možno dosáhnout jeho zrušení. Obdobně v nálezu sp. zn. III. ÚS 847/23 týkajícím se nepřiznání náhrady nákladů soudního exekutora za vykonanou exekuci Ústavní soud konstatoval, že nelze formalisticky vyžadovat a trvat na zrušení rozhodnutí státního orgánu, která byla příslušnými orgány shledána nezákonnými za situace, kdy tohoto zrušení sám dotčený subjekt právně ani fakticky nemůže dosáhnout.

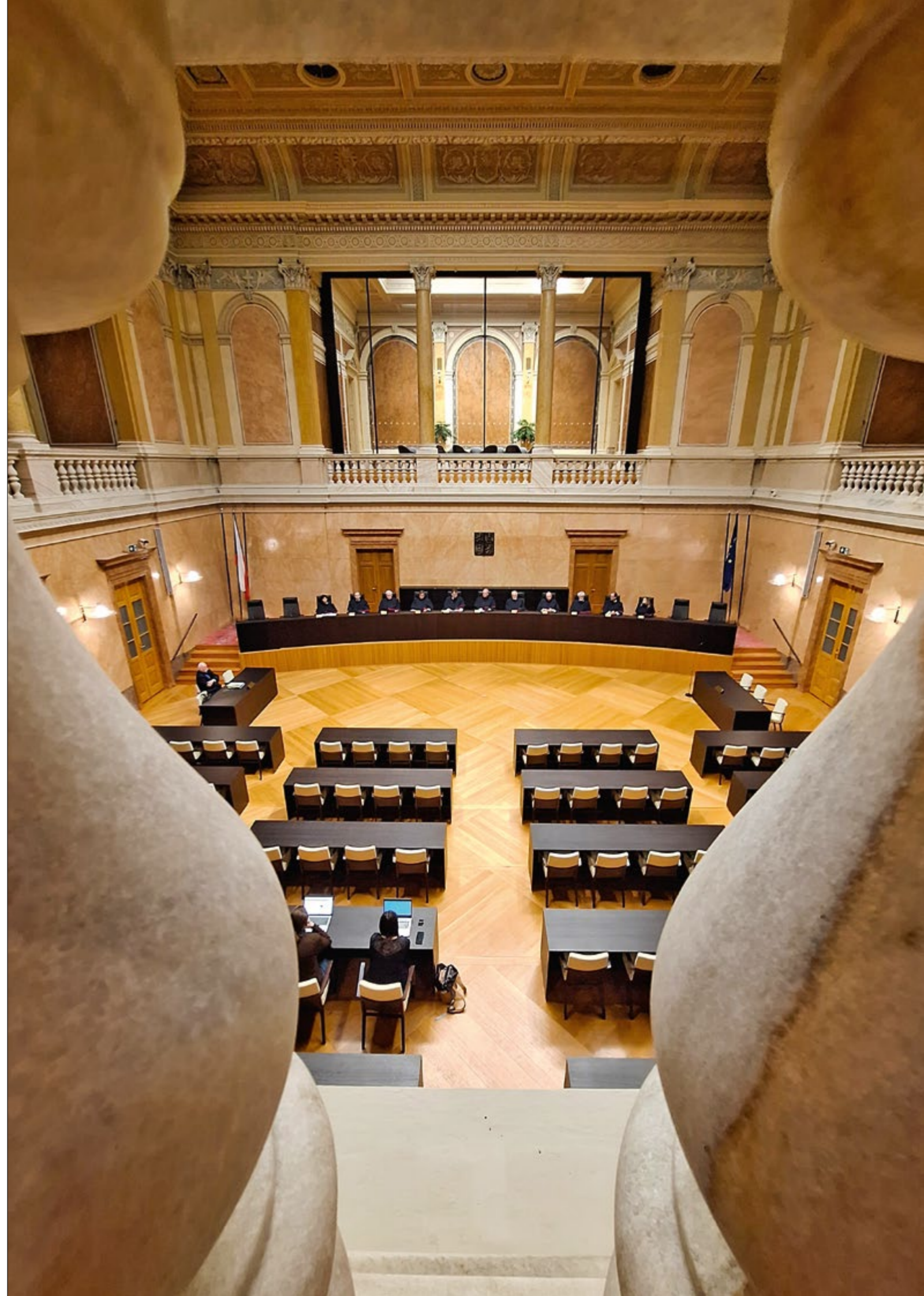
V nálezu sp. zn. IV. ÚS 1126/22 ze dne 23. 5. 2023 Ústavní soud uvedl, že náhrada škody za nesprávný úřední postup spočívající v nepřiměřené délce soudního řízení nemůže být odepřena proto, že poškozený nevyužil právní prostředky ochrany svého práva, když byly v konkrétní situaci neefektivní. V nálezu sp. zn. I. ÚS 1534/23 ze dne 15. 11. 2023 pak Ústavní soud vyslovil, že jakmile vyjdou najevo skutečnosti

nasvědčující tomu, že trestný čin mohl být spáchán úřední osobou, musí být poškozený v trestním řízení řádně poučen o možnosti uplatnit nárok na náhradu újmy postupem podle zákona č. 82/1998 Sb. Pokud takto poučen není a u orgánu činného v trestním řízení v promlčecí lhůtě podle zákona č. 82/1998 Sb. uplatní nárok na náhradu nemajetkové újmy podle trestního řádu, bude námitka promlčení vznesená státem vůči nároku poškozeného na náhradu nemajetkové újmy zpravidla v rozporu s dobrými mravy.

PRÁVO NA SAMOSPRÁVU

I v uplynulém roce se Ústavní soud zabýval řadou návrhů na zrušení obecně závazných vyhlášek obcí ze strany Ministerstva vnitra. Pět návrhům vyhověl a jeden zamítl. Jednalo se v nich o stanovení obecního systému odpadového hospodářství (obce Tchořovice, Stachy a Krásná Lípa) či stanovení doby nočního klidu (města Příbram a Loket). Důvodem pro rušení těchto norem vydávaných v samostatné působnosti obcí bylo buď vybočení z parametrů daných příslušným zákonem, či nastavení podrobnějších kritérií bez věcného důvodu.

Naopak obec Řepy stanovila ústavně konformním způsobem koeficient pro výpočet daně z nemovitých věcí, čímž zatížila vyšším zdaněním jen vybrané nemovitosti. To však považoval Ústavní soud za naplnění ústavního principu samosprávy a subsidiarity politické moci. Jsou to totiž právě místní samosprávy, které mohou efektivně zajistit, aby výše zdanění nemovitostí odpovídala negativním externalitám, které jsou s nimi spojeny v konkrétním místě žití. Možnost do jisté míry individualizovat výši daní z nemovitosti proto sleduje účel zohlednit nerovné zatížení společného prostoru a sdílené infrastruktury v obcích.

05

STATISTIKY ROZHODOVACÍ ČINNOSTI

STATISTIKA ROZHODOVÁNÍ ÚSTAVNÍHO SOUDU V ROCE 2023

ROZHODNUTÍ ZA ROK 2023 CELKEM

3456		
nálezy	usnesení	stanoviska pléna
191	3263	2

NÁLEZY ZA ROK 2023ⁱ⁾

191		
vyhověno (alespoň částečně)	zamítnuto (alespoň částečně)	vyhověno a zamítnuto
167	29	5

USNESENÍ ZA ROK 2023 (VČETNĚ PROCESNÍCH)ⁱⁱ⁾

3263						
zjevná neopodstatněnost	vady návrhu	po lhůtě	neoprávněnost návrhovatele	nepříslušnost	nepřípustnost	zastaveno
2524	259	60	54	112	407	45
77%	8%	2%	2%	3%	12%	1%

PLENÁRNÍ ROZHODNUTÍ ZA ROK 2023ⁱⁱⁱ⁾

54	
nálezy	usnesení
17	37

SENÁTNÍ ROZHODNUTÍ ZA ROK 2023

3400	
nálezy	usnesení
174	3226

ŘÍZENÍ O ZRUŠENÍ ZÁKONŮ A JINÝCH PRÁVNÍCH PŘEDPISŮ – POČET ROZHODNUTÍ

29			
Vyhověno (alespoň částečně)		Nevyhověno (zamítnuto)	
8		9	
Návrhy na zrušení zákona	Návrhy na zrušení jiného právního předpisu	Návrhy na zrušení obecně závazné vyhlášky	Návrhy na zrušení nařízení obce/kraje
15 (7 nálezů)	2 (1 nález)	10 (6 nálezů)	1 (1 nález)
Vyhověno alespoň částečně	Vyhověno alespoň částečně	Vyhověno alespoň částečně	Vyhověno alespoň částečně
1	0	5	1

ŘÍZENÍ O ÚSTAVNÍCH STÍŽNOSTECH^{iv)} – POČET ROZHODNUTÍ

3423												
Vyhověno (alespoň částečně)								Nevyhověno (zamítnuto alespoň částečně)				
159								21				
Ústavní stížnost směřovala proti: ^{v)}												
Rozhodnutí soudu	Rozhodnutí správní	Rozhodnutí jiné	Jiný zásah	Zákon	Jiný pr. předpis	OZV	Nářízení obce/kraje	Rozhodnutí ÚS	Opatření ob. povahy	Interní předpis	Ostatní	
3279	116	124	63	94	2	1	0	2	2	1	12	

ŘÍZENÍ O OPATŘENÍCH NEZBYTNÝCH K PROVEDENÍ ROZHODNUTÍ MEZINÁRODNÍHO SOUDU – NÁVRH NA OBNOVU ŘÍZENÍ – POČET ROZHODNUTÍ

1	
Vyhověno	Nevyhověno
1	0

Proběhla též dvě řízení o zaujetí stanoviska pléna. V jiných typech řízení Ústavní soud v roce 2023 nerozhodoval.

Vysvětlivky:

ⁱ⁾ Některé nálezy obsahují více výroků, proto součet nálezů, v nichž bylo návrhu alespoň částečně vyhověno, a nálezů, jimiž byl návrh zamítnut, neodpovídá celkovému počtu nálezů. „Obojetných“ nálezů (vyhověno a zároveň zamítnuto) bylo 5, což je v tabulce zachyceno.

ⁱⁱ⁾ Nezanedbatelné množství usnesení obsahuje více výroků. V tabulce je zachycen počet jednotlivých výroků, jejichž absolutní součet se nerovná součtu přijatých usnesení (obdobně to platí u procentuálního vyjádření, kde součet netvoří 100 % a počet jednotlivých typů výroků je vztažen k celkovému počtu usnesení, a to včetně procesních).

ⁱⁱⁱ⁾ Kromě stanovisek pléna (v roce 2023 byla přijata dvě).

^{iv)} Zahrnuje též řízení o komunálních stížnostech dle čl. 87 odst. 1 písm. c) a řízení o návrhu politické strany nebo hnutí dle čl. 87 odst. 1 písm. j) Ústavy.

^{v)} Některá podání směřují vůči více typům aktů; proto neodpovídá součet počtu rozhodnutí v řízení o ústavních stížnostech počtu návrhů dle této části tabulky.

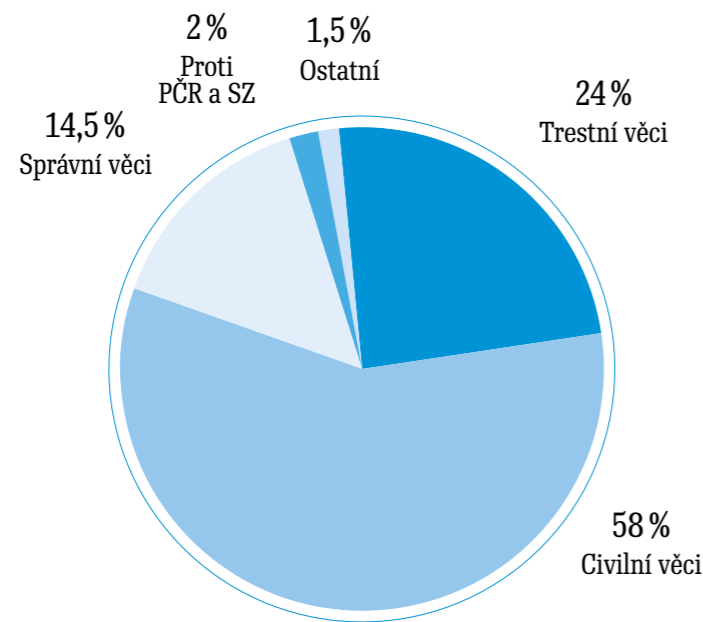
PRŮMĚRNÁ DÉLKA ŘÍZENÍ U VĚCÍ SKONČENÝCH V LETECH 2007-2023

Průměrná délka řízení ve všech věcech	ve dnech		v měsících a dnech	
Průměrná délka řízení ve všech věcech	141		4 měsíce	21 dnů
ve věcech plenárních	307		10 měsíců	7 dnů
ve věcech senátních	139		4 měsíce	19 dnů
ve věcech, v nichž bylo rozhodnuto nálezem	356		11 měsíců	26 dnů
ve věcech, v nichž bylo rozhodnuto odmítnutím pro zjevnou neopodstatněnost	148		4 měsíce	28 dnů
při ostatních způsobech ukončení řízení	80		2 měsíce	20 dnů

PRŮMĚRNÁ DÉLKA ŘÍZENÍ U VĚCÍ SKONČENÝCH V ROCE 2023

Průměrná délka řízení ve všech věcech	ve dnech		v měsících a dnech	
Průměrná délka řízení ve všech věcech	89		2 měsíce	29 dnů
ve věcech plenárních	173		5 měsíců	23 dnů
ve věcech senátních	88		2 měsíce	28 dnů
ve věcech, v nichž bylo rozhodnuto nálezem	236		7 měsíců	26 dnů
ve věcech, v nichž bylo rozhodnuto odmítnutím pro zjevnou neopodstatněnost	86		2 měsíce	26 dnů
při ostatních způsobech ukončení řízení	59		1 měsíc	29 dnů

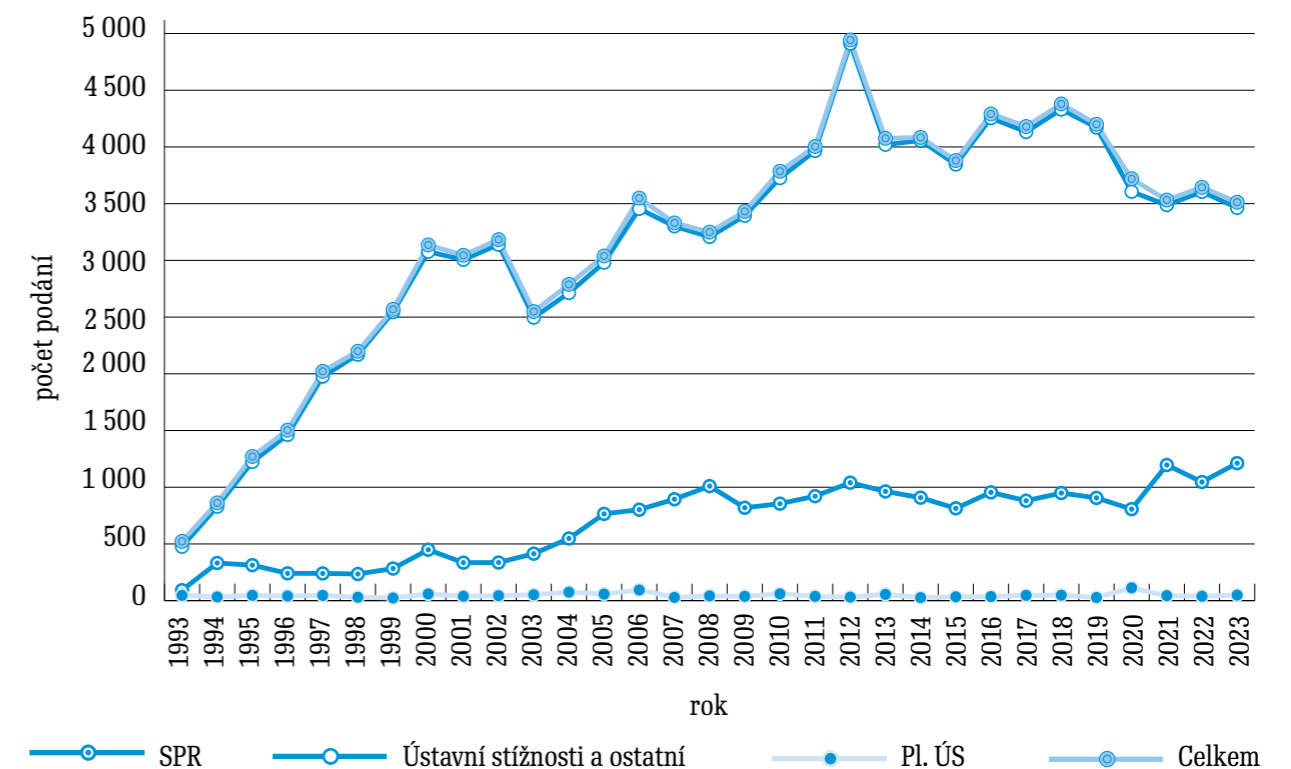
VĚCNÁ STRUKTURA NÁVRHŮ NA ZAHÁJENÍ ŘÍZENÍ V ROCE 2023

STATISTIKA Z POHLEDU NÁVRHŮ NA ZAHÁJENÍ ŘÍZENÍ A OSTATNÍCH PODÁNÍ

ROK	POČET PODÁNÍ				ROK	POČET PODÁNÍ			
	Celkem	Pl. ÚS	Ústavní stížnosti a ostatní	SPR		Celkem	Pl. ÚS	Ústavní stížnosti a ostatní	SPR
1993	523	47	476	92	2009	3 432	38	3 394	819
1994	862	33	829	332	2010	3 786	60	3 726	855
1995	1 271	47	1 224	313	2011	4 004	38	3 966	921
1996	1 503	41	1 462	241	2012	4 943	31	4 912	1 040
1997	2 023	47	1 976	240	2013	4 076	56	4 020	963
1998	2 198	29	2 169	235	2014	4 084	27	4 057	908
1999	2 568	24	2 544	283	2015	3 880	34	3 846	814
2000	3 137	60	3 077	449	2016	4 291	36	4 255	955
2001	3 044	38	3 006	335	2017	4 180	47	4 133	881
2002	3 183	44	3 139	336	2018	4 379	48	4 331	949
2003	2 548	52	2 496	414	2019	4 200	28	4 172	906
2004	2 788	75	2 713	548	2020	3 719	113	3 606	807
2005	3 039	58	2 981	765	2021	3 532	44	3 488	1 196
2006	3 549	94	3 455	802	2022	3 644	39	3 605	1 046
2007	3 330	29	3 301	894	2023	3 513	49	3 464	1 212
2008	3 249	42	3 207	1 010	Celkem	98 476	1 448	97 408	21 557

VÝVOJ POČTU PODÁNÍ V LETECH 1993-2023

06

MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE A VNĚJŠÍ VZTAHY

MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE A VNĚJŠÍ VZTAHY

Ústavní soud je soudním orgánem ochrany ústavnosti. Jeho úloha proto spočívá hlavně a především v rozhodovací činnosti. Mezinárodní kontakty jako takové tedy nemohou stát v jádru aktivit Ústavního soudu. Jeho práci a působení ale nepochybně obohacují.

Postavení Ústavního soudu v ústavněprávním systému naší země je ojedinělé. Ve vnitrostátním prostředí nemá partnera, který by disponoval podobnými pravomocemi. Současně platí, že neexistuje orgán, který by mu byl nadřízen. V této souvislosti je zahraniční spolupráce významným prostředkem, jímž Ústavní soud získává možnost konzultovat, poradit se a rozšířit své perspektivy, neboť právě zahraniční protějšky Ústavního soudu nezřídka stojí před obdobnými výzvami. Sdílení zkušeností může leckdy napomoci k efektivnímu uchopení takových výzev.

Nadnárodní aktivity Ústavního soudu mají jednak mnohostranný, jednak dvoustranný charakter. Formalizovaná, resp. systematizovaná multilaterální kooperace se odehrává nejčastěji prostřednictvím Konference evropských ústavních soudů. S ohledem na skutečnost, že Ústavní soud České republiky zmíněné organizaci v letech 2017–2021 předsedal, byl jeho mezinárodní záběr pochopitelně intenzivnější. Ještě širším fórem pro mnohostrannou kooperaci je Světová organizace ústavního soudnictví, jejímž členem je od počátku i Ústavní soud České republiky.

Zavedeným a velice přínosným formátem multilaterální spolupráce jsou také mezinárodní konference, odborné semináře a kolokvia. Jejich tematika pokrývá akademické, tj. spíše teoretické právní otázky, i praktické záležitosti aplikace práva. I v roce 2023 se zástupci Ústavního soudu zúčastnili celé řady takových akcí.

MEZINÁRODNÍ KONFERENCE

Např. počátkem května se v Berlíně konala mezinárodní konference, kterou uspořádal německý Spolkový ústavní soud a která nesla název „Klimatická změna jako výzva pro ústavní právo a ústavní soudy“. Ústavní soud České republiky zde reprezentoval soudce Jiří Zemánek.

Na přelomu srpna a září se představitelé ústavních soudů členských států Evropské unie (dále též jen „EU“), Soudního dvora Evropské unie (dále jen „SDEU“) a Evropského soudu pro lidská práva sešli na konferenci pojmenované EU jednotná v rozmanitosti II, právní stát a ústavní rozmanitost. Svým tématem i formátem konference navázala na mezinárodní odborné setkání, které se konalo v září roku 2021 v lotyšské Rize za pořadatelství SDEU a Ústavního soudu Lotyšska. Tentokrát se společně s SDEU a za přispění Evropské komise ujaly pořadatelské role Ústavní soud Belgie, Ústavní soud Lucemburska a Nejvyšší soud Nizozemska, v jehož prostorách se konference odehrála. Ústavní soud České republiky v Haagu reprezentoval soudce Tomáš Lichovník.

Dne 20. září vystoupili předseda Ústavního soudu Josef Baxa a místopředseda Ústavního soudu Vojtěch Šimíček na mezinárodní konferenci XII. ústavní dny pořádané Ústavním soudem Slovenské republiky a Právnickou fakultou Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košicích. Každoročně konaná akce se tentokrát zaměřila na soudní a jinou ochranu politických práv.

Mezinárodní konference „EU jednotná v rozmanitosti. Právní stát a ústavní rozmanitost“, kterou společně uspořádaly Soudní dvůr Evropské unie, Ústavní soud Belgie, Ústavní soud Lucemburska a Nejvyšší soud Nizozemska, Haag, srpen 2023

Mezinárodní konference XII. ústavní dny, Košice, září 2023

Konference představitelů ústavních soudů členských států Evropská unie, Brusel, listopad 2023

O několik dní později přednesl soudce Ústavního soudu Jan Wintr příspěvek na mezinárodní vědecké konferenci uspořádané Právnickou a ekonomickou fakultou Univerzity Jana Długosze v polské Čenstochové. Konference se věnovala tématu minulosti i současnosti studií ústavního práva v České republice a v Polsku.

Evropský soud pro lidská práva uspořádal 13. října odborný seminář, na němž zástupci evropských vrcholných soudů diskutovali o Protokolu č. 16 k evropské Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod. Protokol umožňuje vrcholným soudům členských států Rady Evropy žádat evropský soud o tzv. poradní posudek k aplikaci Úmluvy. Ústavní soud České republiky na semináři zastupoval soudce Jiří Zemánek.

Dne 10. listopadu se v bruselském sídle Evropské komise konalo v pořadí druhé setkání představitelů ústavních soudů členských států EU pořádané komisařem Evropské komise pro spravedlnost Didierem Reyndersem. I tentokrát měl vrcholný mítink formát

otevřené diskuse – živé multilaterální debaty na dva předem avizované náměty. Byly jimi: 1. Jak mohou ústavní soudy či analogické instituce členských států přispět k ochraně právního státu, na němž je založen právní řád EU a který odráží ústavní tradice společné členským státům? 2. Formy dvoustranné a mnohostranné spolupráce ústavních soudů členských států EU – zkušenosti, perspektivy a výhled do budoucna. Ústavní soud na konferenci zastupovala jeho místopředsdkyně Kateřina Ronovská.

BILATERÁLNÍ SETKÁNÍ

Nejkonkrétnější výsledky, především pro praxi, přináší bilaterální jednání. Přímá diskuse soudců, popř. odborného personálu o záležitostech spojených se soudním přezkumem ústavnosti může přispět k zefektivnění ochrany ústavnosti a lidských práv v nejširším smyslu slova. Bilaterální spolupráce má tedy ve sféře nadnárodních aktivit Ústavního soudu nezastupitelné místo.

Pracovní setkání s Ústavním soudem Slovenska, duben 2023

V roce 2023 se konaly hned tři bilaterální schůzky. Při první z nich přivítal Ústavní soud České republiky delegaci Ústavního soudu Slovenské republiky. Schůzka měla výhradně pracovní charakter a byla zaměřena na spíše provozní témata. Proto byl součástí obou delegací také odborný personál obou soudů. Mezi diskutovaná témata patřily např. organizace práce Ústavního soudu a pravidla rozdělení agendy, praktické zkušenosti s procesem tvorby a publikace sbírky nálezů, komunikace Ústavního soudu s veřejností nebo činnost analytických útvarů a knihovny.

V druhé polovině června se uskutečnilo druhé bilaterální setkání, tentokrát už na nejvyšší úrovni, tedy za účasti soudců. Zástupci Ústavního soudu České republiky přivítali v Brně představitele tchajwanského Ústavního soudu. S ohledem na skutečnost, že šlo o první bilaterální setkání reprezentantů zmíněných

institucí, byl úvod jednání věnován obecnějším tématům. Obě strany pohovořily o historii ústavního soudnictví na svém území a vzájemně si představily soudobý ústavněprávní systém, jehož je český, resp. tchajwanský Ústavní soud součástí. Následně byla pozornost zaměřena na konkrétní kompetence ústavních soudů, především přezkum ústavnosti zákonů a na rozhodování ve věcech individuálních ústavních stížností. Druhá část jednání byla věnována diskusi nad nedávnou či aktuální judikaturou. Mimo jiné se debatovalo o přezkumu opatření, která byla exekutivami přijímána za účelem řešení pandemie onemocnění covid-19. Třebaže je vzdálenost mezi střední Evropou a východní Asií nemalá, existuje v českém a tchajwanském modelu ochrany ústavnosti a ústavního soudnictví řada paralel. A to jak v rovině působnosti ústavních soudů, tak s ohledem na otázky, které před ústavními soudy vyvstávají.

Návštěva delegace tchajwanského Ústavního soudu, červen 2023

Bilaterální setkání Ústavního soudu České republiky a Ústavního soudu Slovenska, Château Belá u Štúrova, říjen 2023

Bilaterální vztahy českého a slovenského Ústavního soudu mají dlouhodobě výjimečný charakter. Historie společného státu, zeměpisná i jazyková blízkost, podobnosti v právním systému obecně i v modelu systému ochrany ústavnosti konkrétně jsou jen některými z mnoha fenoménů, které stojí za touto skutečností. Oba soudy přímo navazují na odkaz Ústavního soudu České a Slovenské Federativní Republiky, který položil pevný základ modernímu ústavnímu přezkumu. I proto se zástupci obou soudů setkávají častěji, v různých formátech a při různých příležitostech, což jim umožňuje sdílet cenné zkušenosti a perspektivy. Tou nejvýznamnější a současně nejkompaktnější platformou pro výměnu poznatků a úvah jsou společná setkání plén ústavních soudů, která se zpravidla konají každý rok, přičemž v organizaci se soudy střídají. V uplynulém roce připadala role hostitele slovenské straně, která svůj český protějšek pozvala do přívětivého prostředí Belianských kopců na jihu Slovenska. Soudci ústavních soudů diskutovali o dvou tématech. Jednak o kontrole ústavnosti legislativního procesu, jednak o účincích derogačních nálezů v řízení o souladu právních předpisů.

Stalo se již tradicí, že vedoucí zahraničních misí, především těch, které v České republice reprezentují země blízké a partnerské, se v rámci svého působení

setkávají s představiteli nejvyšších soudních orgánů, Ústavní soud nevyjímaje. Předseda Ústavního soudu proto i letos přivítal v sídle Ústavního soudu několik hlav diplomatických misí, mezi nimi byli např. vyslankyně Spolkové republiky Německo Petra Dachtler, velvyslanec Spojeného království Velké Británie a Severního Irsku Matthew Field, velvyslanec Polska Mateusz Gniazdowski nebo velvyslanec Portugalska Luís de Almeida Sampaio.

Návštěva velvyslance Spojeného království Velké Británie a Severního Irsku Matthew Fielda, březen 2023

07

ČTVERO
ROČNÍCH
OBDOBÍ

30 LET ÚSTAVNÍHO SOUDU ČESKÉ REPUBLIKY

23. 2. 2023

FESTIVAL MEETING BRNO

29. 6. 2023

NÁVŠTĚVA PREZIDENTA REPUBLIKY

7. 8. 2023

PROHLÍDKY PRO VEŘEJNOST V SÍDLE ÚSTAVNÍHO SOUDU

08

VZTAH K MÉDIÍM A POSKYTOVÁNÍ INFORMACÍ

VZTAH K MÉDIÍM

Ústavní soud a jeho rozhodovací činnost jsou častým předmětem zájmu ze strany médií. V roce 2023 byla na Ústavní soud upřena pozornost více než v minulých letech. Bylo tomu tak především z důvodu personální obměny soudců. Sedmi soudcům totiž končil v tomto roce jejich desetiletý mandát, proto bylo třeba Ústavní soud doplnit novými soudci. Tuto skutečnost reflektovala i veřejnoprávní média jako Česká tisková kancelář (dále jen „ČTK“), Česká televize (dále jen „ČT“) a Český rozhlas (dále též jen „ČRo“).

Národní tisková agentura ČTK se Ústavnímu soudu v roce 2023 věnovala v necelé tisícovce zpráv a dalších materiálů dodávaných do českých i zahraničních redakcí. Kromě rozhodovací činnosti soudu se agenturní zpravodajství opakovaně zaměřovalo na personální obměnu, tedy na práci končících soudců a na úspěšné i neúspěšné kandidáty na ústavní soudce. Agentura vydala téměř 50 zpráv s vysokou prioritou, které se týkaly Ústavního soudu. V předcházejících letech jich bývala maximálně polovina. Nárůst v roce 2023 lze plně přičítat již zmíněné personální obměně soudu a souvisejícímu dění. ČTK totiž s vysokou prioritou sledovala rozhodování Senátu o jednotlivých kandidátech, včetně jejich projednávání ve výborech. Z rozhodovací činnosti Ústavního soudu agentura s vysokou prioritou informovala například o všem souvisejícím s prezidentskou volbou, anebo také o nálezů o zodpovědnosti státu za pochybení autorizovaného inspektora, které nedokázal napravit stavební úřad. Podobné pozornosti se dostalo také nálezů, jímž Ústavní soud zrušil část dosavadní úpravy odměňování představitelů samospráv. V roce 2023 se zpravodajství opakovaně zaměřovalo také na řízení Ústavního soudu o návrhu na zrušení zkrácené valorizace penzí s nálezem vyhlášeným v lednu 2024.

Také ČT se ve svém zpravodajství často zaměřuje na oblast soudnictví a soustavně sleduje judikaturu i dění na Ústavním soudu. Brněnská redakce ČT připravila v roce 2023 pro zpravodajský blok ČT24 celkem 10 speciálů týkajících se Ústavního soudu.

Pro příklad lze uvést speciály věnované limitům svobody projevu, volebnímu zákonu, rovnému přístupu ke vzdělání nebo problematice školních logopedů. ČT vysílala i speciál věnovaný 30 letům české justice, a to u příležitosti 30. výročí Ústavního soudu České republiky. Dále v brněnské redakci zpravodajství ČT vzniklo několik reportáží, které byly vysílány v Událostech nebo v Událostech v regionech. Jednalo se například o reportáže pojednávající o jmenování soudců Ústavního soudu, o skončení funkčního období bývalého předsedy Ústavního soudu Pavla Rychetského nebo o valorizacích důchodů. Hosty Interview ČT24 byli v uplynulém roce například bývalý předseda Ústavního soudu Pavel Rychetský a soudce Ústavního soudu Jan Wintř.

Na všech stanicích Českého rozhlasu bylo celkově připraveno k problematice ústavního soudnictví (v České republice i v zahraničí) více než 1700 různých příspěvků (tedy bez ohledu na počet odvysílání a stanic). Oproti předchozímu roku je to výrazný nárůst (zhruba o 50 %), daný nejen závažnými tématy, které se ústavního soudnictví týkaly, ale zejména již zmíněnou personální obměnou Ústavního soudu a změnou jeho předsedy. Nejsilněji se téma projevilo tradičně ve vysílání zpravodajských stanic Radiožurnál a Plus, dále pak například na vlnách Dvojky a Českého rozhlasu Brno. Předseda Ústavního soudu Pavel Rychetský vystoupil ve všech veřejnoprávních stanicích ve více než dvou stovkách různých příspěvků (bez ohledu na počet jejich repríz),

a to včetně tematických pořadů (Dvacet minut Radiožurnálu a dalších). Nárůst opět souvisel se změnami v čele soudu a také s jeho vyznamenáním prezidentem Petrem Pavlem. Jeho nástupce Josef Baxa dosáhl přibližně stejné hodnoty, v jeho případě to souvisí i s diskusemi o obsazení čela soudu i s případy, v nichž vystupoval jako soudce zpravodaj. Ve vysílání se ovšem v různém rozsahu objevila většina soudců Ústavního soudu. Pravidelně se téma ústavního soudnictví objevovalo také na zpravodajském webu iRozhlas.cz.

Mediálně zajímavá či jinak významná rozhodnutí doprovází Ústavní soud tiskovými zprávami, aby zajistil jejich co nejpřesnější reprodukci, protože samotné nálezy by pro novináře bez právního vzdělání nemusely být vždy dostatečně srozumitelné. Tiskové zprávy zveřejňované na webových stránkách soudu v rubrice Aktuálně (dostupné z <https://www.usoud.cz/aktualne/>) ale mají význam i pro odbornou a laickou veřejnost, pro kterou představují snadný způsob, jak se rychle a operativně seznámit s hlavními obrysy vyhlášených nálezů.

Kromě vlastní rozhodovací činnosti soud informuje média i veřejnost také o dalších zajímavých aspektech své činnosti, zahraničních cestách funkcionářů a soudců i návštěvách významných osobností. V roce 2023 bylo publikováno celkem 92 tiskových zpráv v češtině a 30 tiskových zpráv v angličtině. Během uplynulého roku bylo na webových stránkách Ústavního soudu zaznamenáno celkem 244 445 návštěv od celkem 112 652 uživatelů. Nejvyšší zájem směřoval na rubriky Současní funkcionáři a soudci (92 658 návštěv), Program jednání soudu (42 778 návštěv) a Aktuálně (28 902 návštěv).

Ústavní soud si již v roce 2014 jako vůbec první soud v České republice založil svoje oficiální profily na sociálních sítích Facebook (dostupný z <https://www.facebook.com/ustavnisoud>) a Twitter, dnes již X (dostupný z https://twitter.com/usoud_official). V roce 2016 se na sociální síť X přidal také Nejvyšší soud (@Nejvyssisoud) a v říjnu 2017 ho následoval Nejvyšší správní soud (@nssoudcz). V roce 2019 si svůj profil na X zřídilo Nejvyšší státní zastupitelství.

Cílem tohoto počínu je jednoduché a okamžité zpřístupnění informací nejen o rozhodovací činnosti Ústavního soudu uživatelům sociálních sítí, jejichž počet stále roste. Za nespornou výhodu je třeba považovat také bezprostřední zpětnou vazbu od příjemců informací.

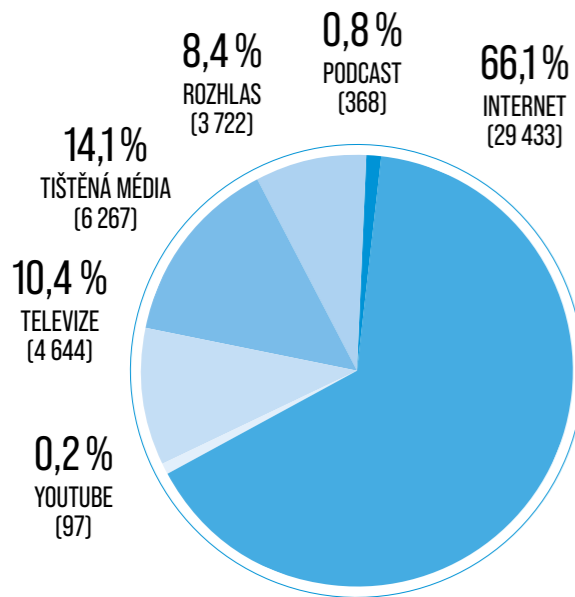
Převážnou většinu zájemců o informace zveřejněné na profilech Ústavního soudu tvoří odborná veřejnost, studenti právnických fakult a gymnázií, advokáti, média, ale i běžní občané, kteří se nechtějí spoléhat pouze na informace zprostředkované masovými sdělovacími prostředky. Dalším benefitem je rovněž rozšíření zveřejněných informací mezi uživateli prostřednictvím sdílení jednotlivých příspěvků či přidávání komentářů. Oficiální profily jsou pravidelně aktualizovány a sleduje je velké množství uživatelů.

K poslednímu dni roku 2023 sledovalo dění na Ústavním soudu prostřednictvím sociální sítě Facebook více než 10 500 osob. Ústavní soud zveřejnil za rok 2023 celkem 159 příspěvků. Celkový dosah stránky Ústavního soudu na Facebooku byl za uplynulý rok více než 128 800 uživatelů, což je o 44,4% více než za rok předchozí. Počet interakcí (reakce, komentář, sdílení,

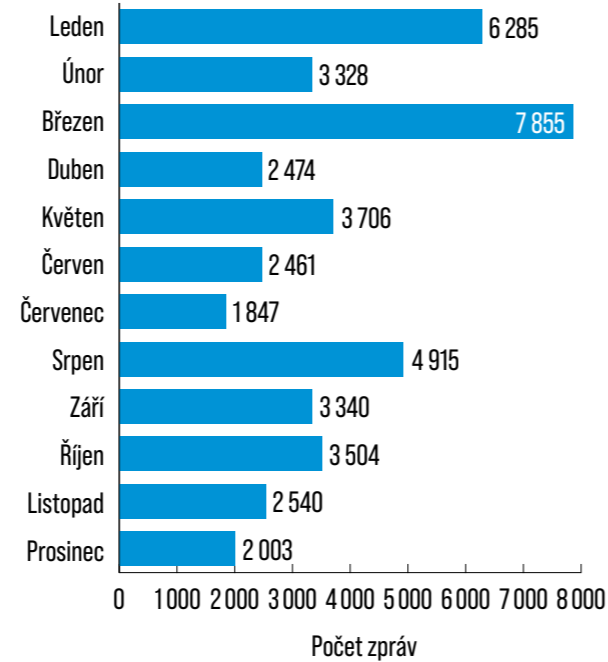

uložení) přesáhl 4 800, což je dokonce o 85% více než za rok 2022. Jedním z příspěvků, který byl nejvíce zobrazován a měl nejvíce reakcí, byl příspěvek o jmenování Vojtěcha Šimíčka místopředsedou Ústavního soudu. Profil Ústavního soudu na sociální síti X sledovalo na konci roku 2023 celkem 15 000 uživatelů, jimiž jsou jak fyzické osoby, tak i politická uskupení, úřady či právě samotná média. Během předešlého roku zveřejnil Ústavní soud na síti X celkem 155 stručných zpráv. Nejvyššího počtu zobrazení dosáhlo blahopřání předsedy Ústavního soudu Pavla Rychetského ke zvolení Petra Pavla prezidentem České republiky (389 000 zobrazení). Nadále pokračuje trend přebírání těchto zpráv jako oficiálních citací do tištěných periodik.

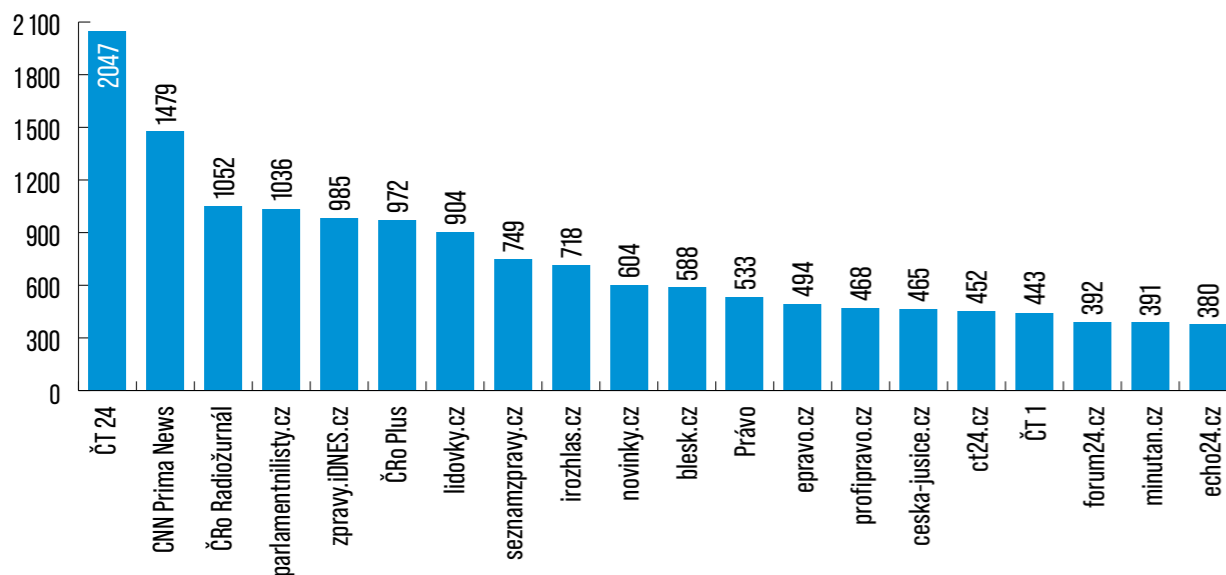
STRUKTURA INFORMACÍ O ÚSTAVNÍM SOUDU V ROCE 2023 PODLE TYPU ZDROJE

VÝVOJ POČTU ZPRÁV O ÚSTAVNÍM SOUDU V ČASE

TOP 20 ZDROJŮ ZMIŇUJÍCÍCH ÚSTAVNÍ SOUD V ROCE 2023

POSKYTOVÁNÍ INFORMACÍ

Ústavní soud poskytoval v roce 2023 údaje o své činnosti v rozsahu, který ukládá orgánům veřejné moci zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „zákon č. 106/1999 Sb.“ a v grafické části „ZSPI“).

Základní informace ve smyslu zákona č. 106/1999 Sb. zpřístupňuje Ústavní soud několika způsoby: na svých internetových stránkách na adrese www.usoud.cz, na úřední desce ve foyer svého sídla na adrese Brno, Joštova 8, jakož i přímo prostřednictvím svých zaměstnanců. V rámci výčtu informačních zdrojů nelze pominout internetovou databázi Ústavního soudu NALUS, která obsahuje všechna rozhodnutí Ústavního soudu a přináší odborné veřejnosti, médiím a zájemcům další podrobné informace o rozhodovací činnosti Ústavního soudu.

Ústavní soud za rok 2023 eviduje (stejně jako v loňském roce) celkem 108 písemných žádostí o informace podaných podle zákona č. 106/1999 Sb. Ve většině případů bylo žádosti o informace vyhověno a požadované informace byly poskytnuty. Všechny požadované informace poskytl Ústavní soud v roce 2023 bezplatně.

V souvislosti s uplatňováním práva na informace bylo v roce 2023 vydáno celkem 21 rozhodnutí o odmítnutí žádosti. Převažujícími důvody, pro které byly žádosti o informace zcela či částečně odmítány, byly případy, kdy povinný subjekt požadované informace neměl k dispozici. S účinností od 1. ledna 2023 byl (zákonem č. 241/2022 Sb.) vložen § 11b, který tento důvod, který byl do té doby pro faktickou neexistenci požadovaných informací v souladu s judikaturou za využití § 2 odst. 4 a § 3 odst. 3 zákona č. 106/1999 Sb. pouze dovozován, výslovně zakotvil. Dle § 11b tak bylo vydáno devět rozhodnutí.

Ve čtyřech případech bylo vydáno rozhodnutí o odmítnutí žádosti dle § 14 odst. 5 písm. b) zákona č. 106/1999 Sb. z důvodu jejího neupřesnění. Zákonná vyluka dle § 2 odst. 4 zákona č. 106/1999 Sb., kdy se žadatelé domáhali „dovysvětlení“ konkrétních rozhodnutí Ústavního soudu, právních rad, návodů či výkladu právních předpisů, byla uplatněna také ve čtyřech případech. S odkazem na § 11 odst. 4 písm. b) zákona č. 106/1999 Sb. bylo rozhodnuto ve třech případech, neboť byly požadovány informace o rozhodovací činnosti soudu. V jednom případě byla důvodem pro vydání rozhodnutí o odmítnutí žádosti ochrana soukromí a osobních údajů dotčených osob za využití zákonného omezení dle § 8a odst. 1 zákona č. 106/1999 Sb.

Proti rozhodnutí povinného subjektu o odmítnutí žádosti byla v roce 2023 podána celkem 3 odvolání. Dvě odvolání byla Úřadem pro ochranu osobních údajů, který je odvolacím orgánem proti rozhodnutí Ústavního soudu o odmítnutí žádosti o informace, zamítnuta a postup Ústavního soudu potvrzen. O třetím odvolání nebylo ke dni uzávěrky ročenky odvolacím orgánem rozhodnuto.

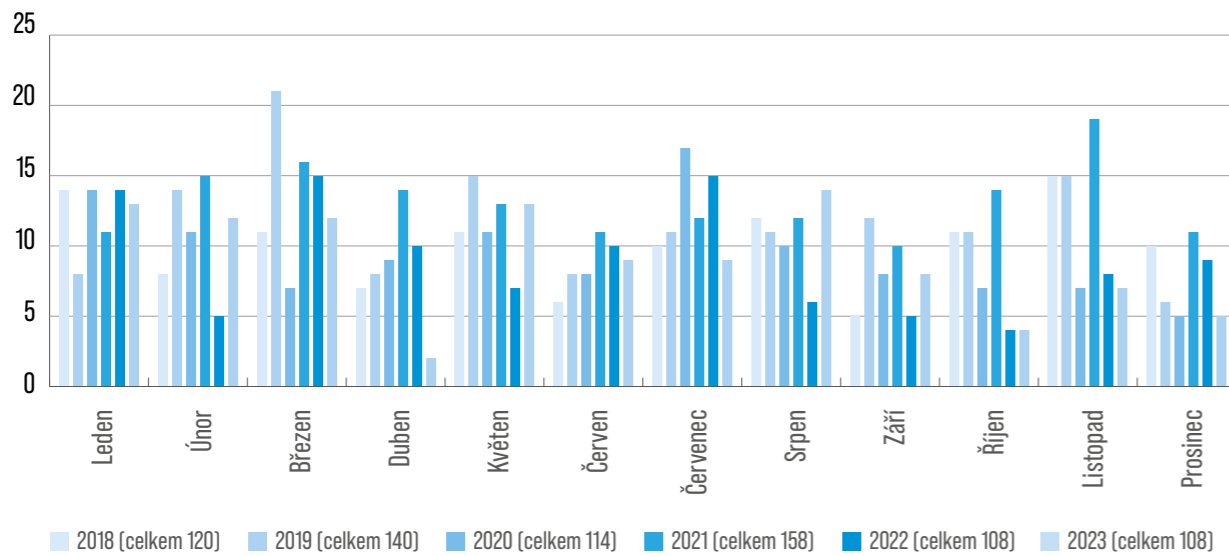
V roce 2023 nebyly podány žádné stížnosti na postup povinného subjektu při vyřizování žádosti o informace.

Osm žádostí o informace bylo odloženo, neboť se nevztahovaly k působnosti povinného subjektu.

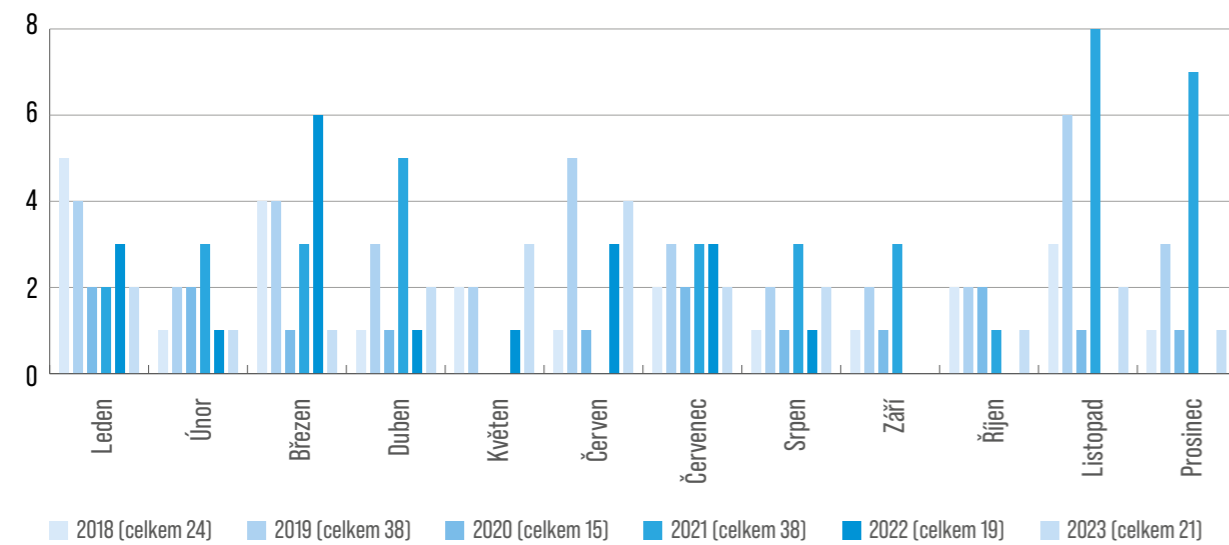
V roce 2023 nebyla poskytnuta žádná výhradní licence.

STATISTIKY ŽÁDOSTÍ O INFORMACE V ROCE 2023

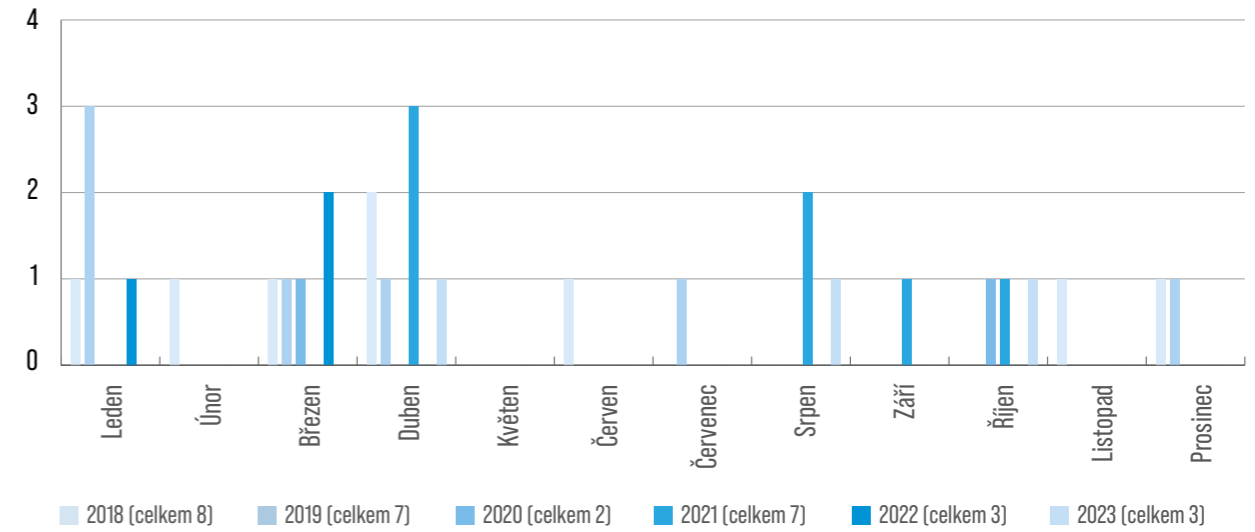
POČET PODANÝCH ŽÁDOSTÍ O INFORMACE

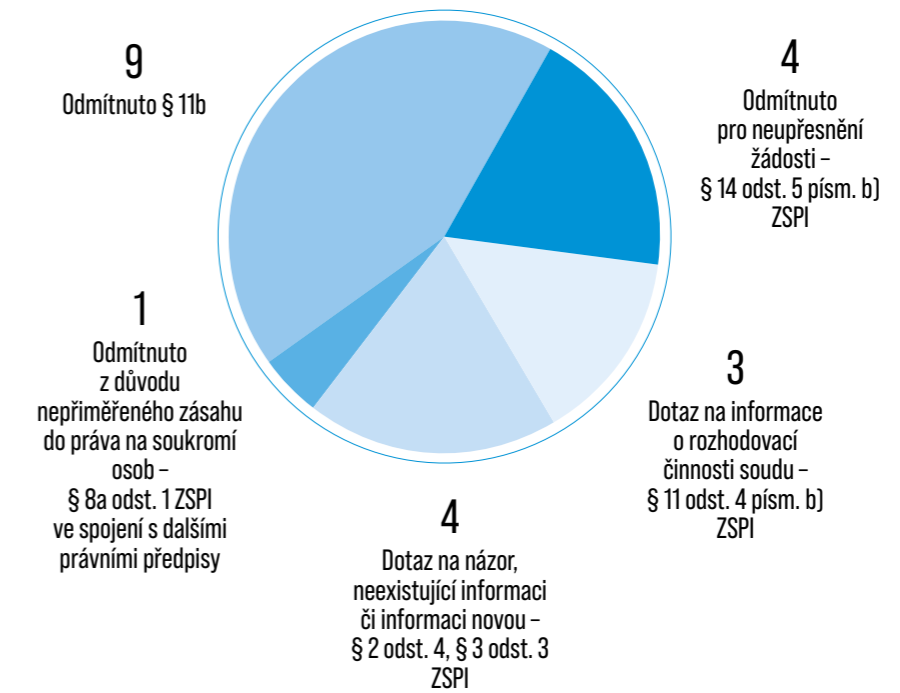
VYDANÁ ROZHODNUTÍ O ODMÍTNUTÍ ŽÁDOSTI

ODVOLÁNÍ PROTI ROZHODNUTÍ O ODMÍTNUTÍ ŽÁDOSTI

DŮVODY ODMÍTNUTÍ ŽÁDOSTÍ O INFORMACE 2023

09

O SÍDLE ÚSTAVNÍHO SOUDU

O SÍDLE ÚSTAVNÍHO SOUDU

Budova Ústavního soudu v Brně na Joštově ulici byla postavena v letech 1875–1878 jako sídlo Moravského zemského sněmu. V historizujícím novorenesančním stylu ji navrhli renomovaní vídeňští architekti Robert Raschka a Anton Hefft. Na výzdobě fasád a interiéru se podíleli významní umělci své doby J. Schönfeld, A. Loos st. a J. Tomola.

Od svého vzniku v roce 1993 zde sídlí Ústavní soud České republiky. V roce 1964 byla stavba prohlášena kulturní památkou a v roce 2014 požádal Ústavní soud o její zařazení na seznam národních kulturních památek, a to jako příklad monumentální historizující palácové stavby a současně nejrozsáhlejší dosud intaktně zachovaný objekt brněnské okružní třídy.

Novorenesanční palác je vystavěn na půdorysu obdélníku o velikosti 90 × 60 metrů a má čtyři vnitřní dvory. Ve středu křídla při České ulici je v druhém a třetím nadzemním podlaží umístěn sněmovní sál přístupný schodištěm z tzv. kočárového vjezdu. Sněmovní sál, původně určený pro zasedání poslanců, je dnes využíván pro konání veřejných ústních jednání Ústavního

soudu, k vyhlášení plenárních nálezů Ústavního soudu a dále pro konání konferencí, přednášek, seminářů, besed atd. Ke sněmovnímu sálu přiléhá vestibul a po jeho stranách menší salonky, které původně sloužily jako restaurace sněmovny a klubovna. Dnes jsou využívány jako jednací místnosti, v nichž probíhá vyhlášení senátních nálezů Ústavního soudu.

I díky svému prominentnímu umístění v samotném srdci města Brna Zemský dům nikdy neosiřel ani nezchátral. Jeho intenzivní užívání, zub času i některé nepřehledné citlivé rekonstrukční či renovační zásahy se ale na stavu budovy neblaze podepsaly. V roce 2014

proto byla zahájena rozsáhlá renovace objektu, která sledovala snahu zachovat, popř. obnovit původní stavební prvky elegantní novorenesanční budovy a přitom vytvořit důstojné a kvalitní prostředí pro působení vrcholné soudní instituce. S ohledem na nepřerušovaný provoz Ústavního soudu i na dostupnost finančních prostředků probíhá rekonstrukce postupně. Na rekonstrukci knihovny, která byla zahájena již v roce 2010, navázala renovace pláště budovy, vstupní haly, sněmovního sálu a přilehlých prostor (foyer sněmovny, jednací síně, galerie), sklepních prostor, kočárového vjezdu a většiny kanceláří. V roce 2023 byla dokončena rekonstrukce Velké rady a okolních místností.

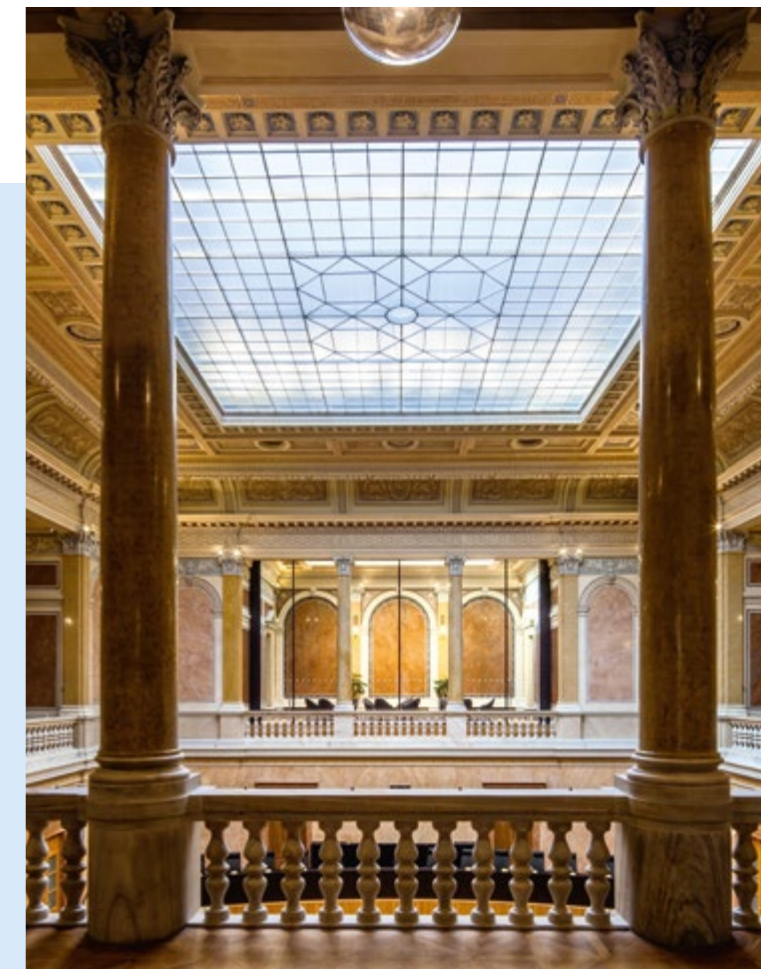

Celkový pohled na sídlo Ústavního soudu po zrekonstruování fasády

Renovovaná sněmovna

*Pohled do knihovny
Ústavního soudu*

Západní galerie

Kočárový vjezd

Jednací síň

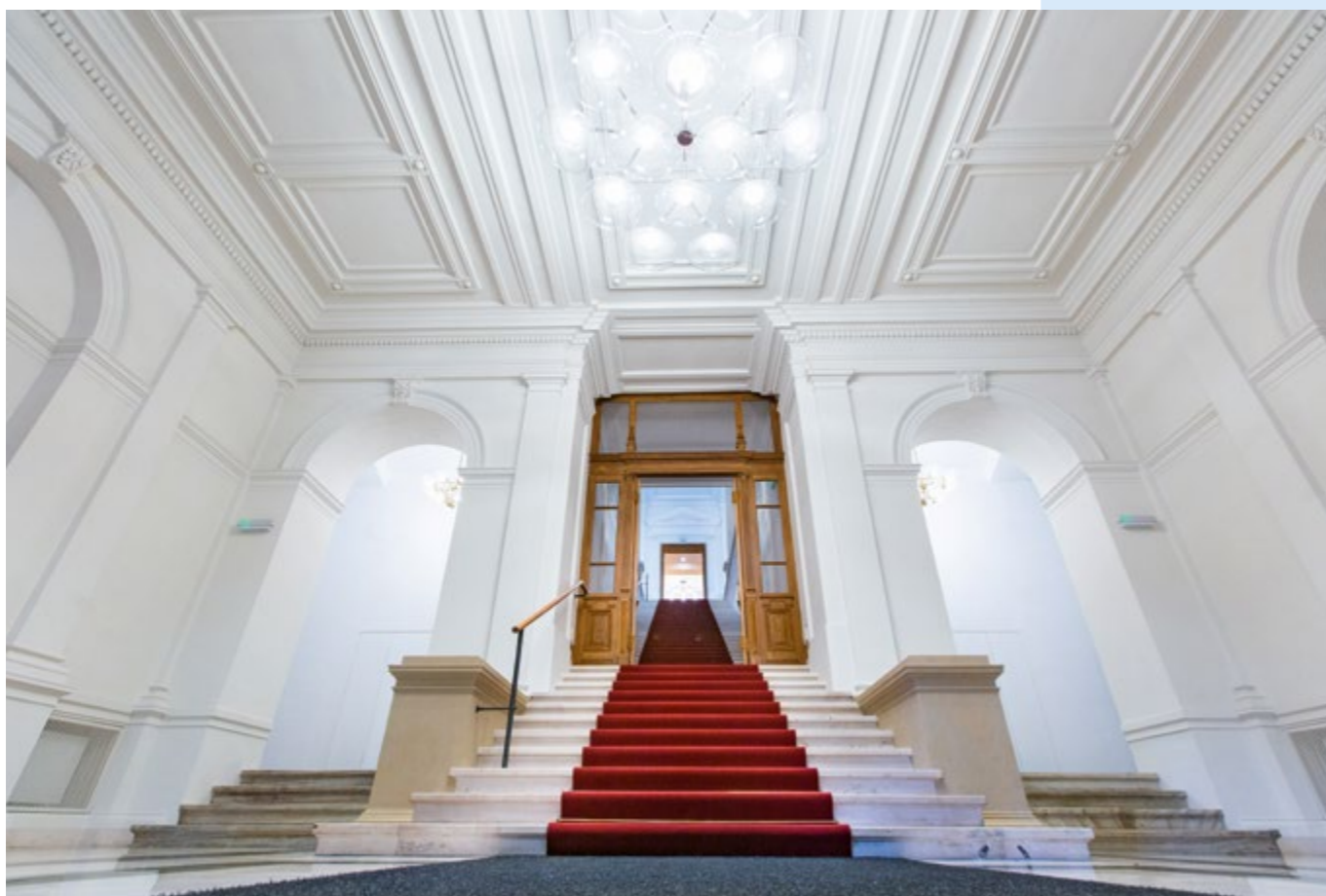
Foyer sněmovny

Vstupní prostor do Velké rady pro návštěvy

Velká rada

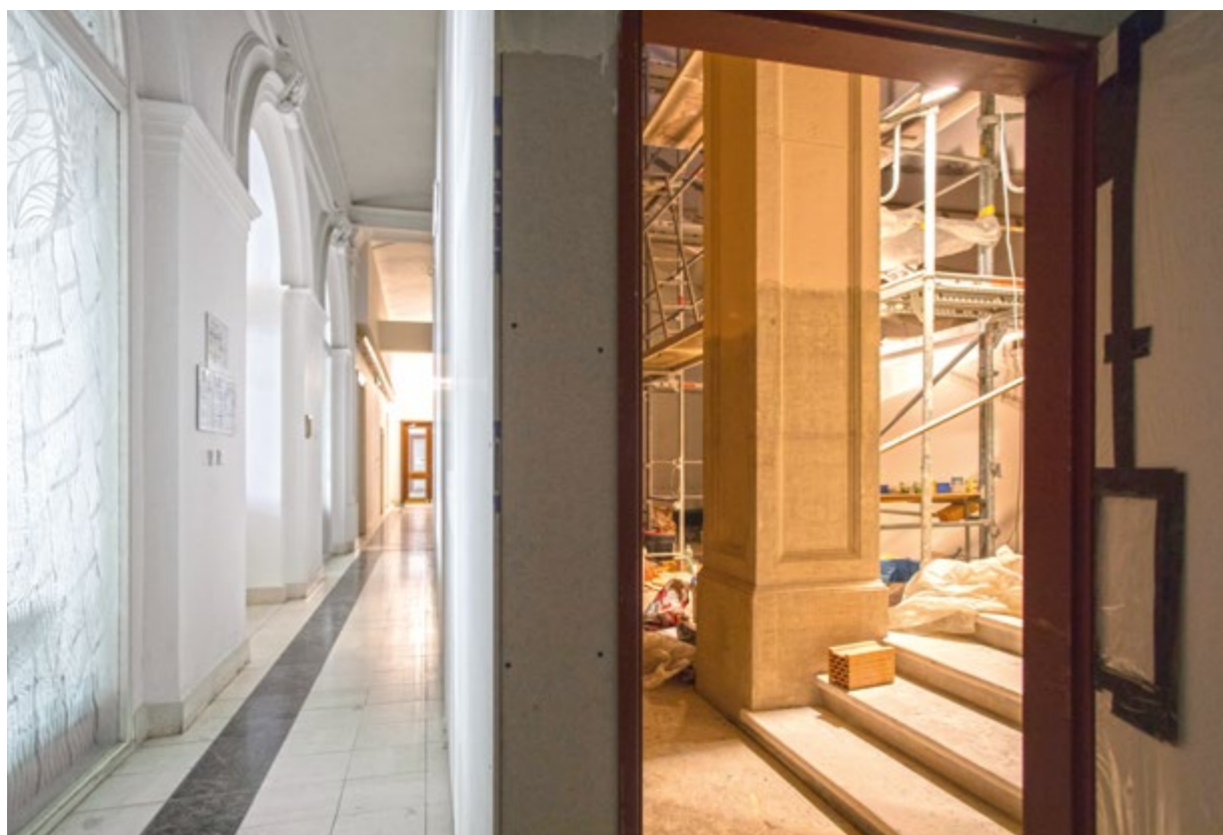
ÚSTAVNÍ SOUD BEZ BARIÉR

V rámci rekonstrukce nemohla být pominuta otázka odstraňování fyzických bariér bránících osobám s handicapem v přístupu do budovy a pohybu po ní. Problematika, která je jinde řešitelná snadno, je v prostředí historické budovy výrazně komplikovanější.

V roce 2021, po sérii konkrétních rekonstrukcí a speciálních úprav, zmizely z budovy poslední překážky. Sídlo Ústavního soudu se tak stalo bezbariérovým. Všechny prostory, jež jsou důležité pro jednání soudu, vyhlásování nálezů a práci s dokumenty (jednací síně, sněmovní sál, spisovny, archiv a knihovna), jsou nyní přístupné bez bariér – přístup k nim a pohyb v nich je tedy možný i bez doprovodu další osoby.

Jak již bylo uvedeno, podobná opatření jsou v nově projektovaných budovách samozřejmostí. Ve starších budovách jsou složitěji realizovatelná, ale přesto stále běžnější, byť za vynaložení velkého úsilí na přípravu a realizaci díla. To, že Ústavní soud patří mezi instituce, které ve fyzickém prostoru minimalizují překážky a odstraňují zbytečné prahy, není jen projevem péče o jeho sídlo, ale především výrazem respektem ke všem, kdo se v budově potřebují pohybovat.

Rekonstrukce schodišťového prostoru v části budovy přiléhající k Žerotínovu náměstí

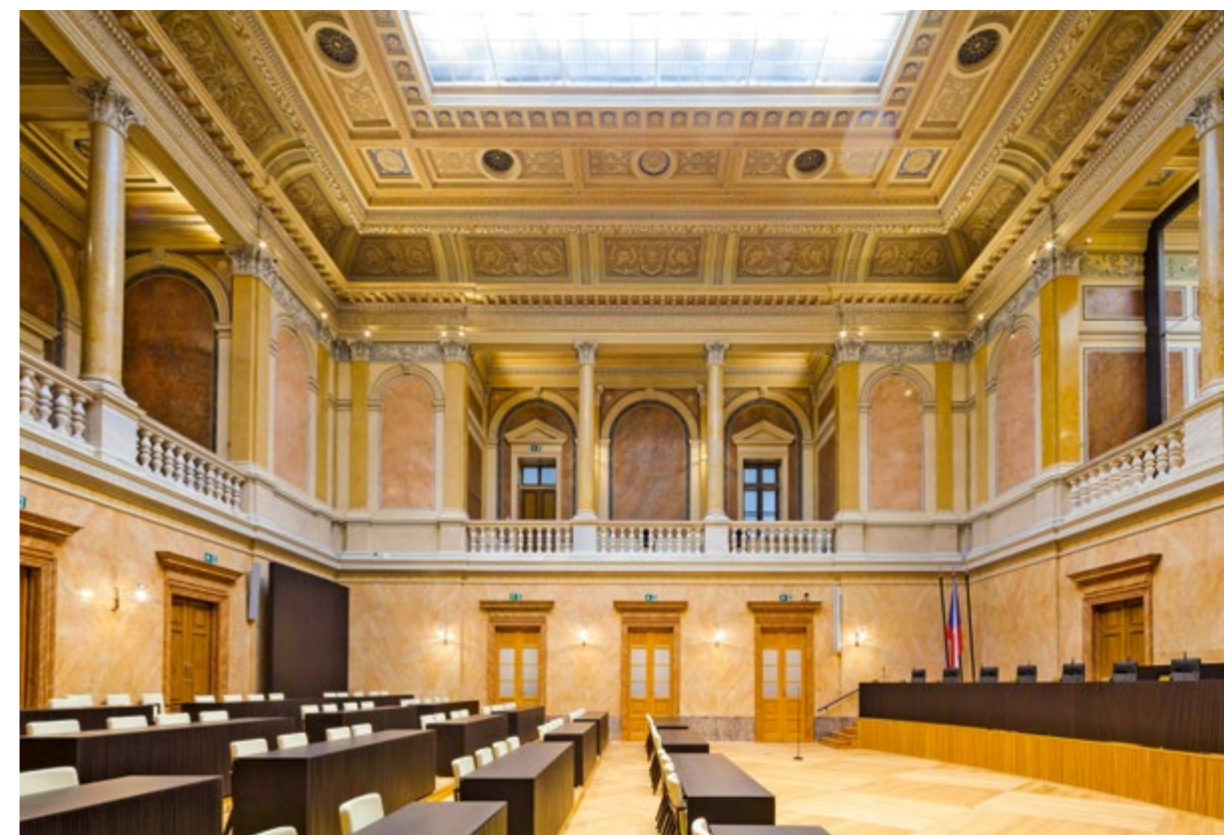

Nově vytvořený výtah v severním schodišti, který vznikl při rekonstrukci schodiště v roce 2021

Výtah propojuje všechna podlaží v budově; díky tomu se podařilo bezbariérově zpřístupnit i nově vybudované spisovny

Odstranění bariér ve sněmovním sále, v první řadě byla vytvořena místa pro osoby s pohybovým handicapem

ÚSTAVNÍ
SOUD

ROČENKA ÚSTAVNÍHO SOUDU 2023

Vydal:

Ústavní soud

Joštova 8

660 83 Brno

tel. (+420) 542 162 111

Kontaktní osoba: Mgr. Pavel Dvořák, Ph.D.

e-mail: pavel.dvorak@usoud.cz

Grafická úprava: ASTRON print, s. r. o., Praha

Vydání první, 2024, elektronická

ÚSTAVNÍ
SOUD